

Jalostuksen tavoiteohjelma

UUSI

2027-2031

BELGIANPAIMENKOIRA GROENENDAEL

Päivi Lotila

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa [pp.kk.vuosi]
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt [pp.kk.vuosi]

Sisällys

1. YHTEENVETO.....	3
2. RODUN TAUSTA.....	5
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA.....	7
4. RODUN NYKYTILANNE.....	8
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja.....	8
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos.....	8
4.1.2 Jalostuspohja.....	9
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa.....	12
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta.....	13
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet.....	13
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta.....	13
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin.....	13
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus.....	14
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa.....	14
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet.....	18
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen.....	21
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta.....	21
4.3. Terveys ja lisääntyminen.....	22
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat.....	22
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat.....	28
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt.....	33
4.3.4 Lisääntyminen.....	34
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet.....	35
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä.....	35
4.4. Ulkomuoto.....	35
4.4.1 Rotumääritelmä.....	35
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset.....	40
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus.....	41
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista.....	41
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA.....	42
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso.....	42
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen.....	44
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS.....	45
6.1 Jalostuksen tavoitteet.....	45
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille.....	47
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet.....	48
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin.....	49
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta.....	49
7. LÄHTEET.....	50
8. LIITTEET.....	50

1. YHTEENVETO

Rodun käyttötarkoitus

Belgianpaimenkoira on belgialainen, keskikokoinen paimen- ja palveluskoirarotu ja groenendael rodun neljästä muunnoksesta pitkäkarvainen ja väriltään yksivärinen musta. Groenendael soveltuu niin harrastuskoiraksi useisiin eri lajeihin (toko, agility ja palveluskoiralajit) kuin näyttely- ja kotikoiraksi.

Keskeisimmät jalostustavoitteet sekä toimenpiteet niiden saavuttamiseksi

Luonne, käyttäytyminen ja käyttöominaisuudet	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Tavoitteina on säilyttää rodun tarkkaavainen, toimintakykyinen ja varma luonne sekä estää erilaisten pelkojen yleistymistä rodussa. Tavoitteena luonteen ja käyttöominaisuuksien osalta on, että vähintään 30 % rekisteröidyistä belgianpaimenkoira groenendaelista JOKO suorittaa luonnetestin niin, että toimintakyky, taistelutahto, terävyys, hermorakenne, luoksepäästävyys ja ampuminen ovat positiiviset sekä testin loppupisteet ovat vähintään +75, TAI saavuttaa palveluskoirakokeiden 1-luokan koulutustunnuksen.	Jalostukseen käytettävän koiran luonneominaisuudet tulisi todentaa jollakin käytössä olevalla testimenetelmällä (Kennelliiton virallinen käyttäytymisen jalostustarkastus, MH-kuvaus, palvelus-, pelastuskoirakoe tai paimennuskoe).

Terveys	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Rodun lonkka terveys on pysynyt samalla tasolla mitä edeltävän jakson aikana. Kyynär-, selkä- ja silmänsairauksia tulee seurata. Tavoitteena on, että vähintään 70 % Suomeen rekisteröidyistä groenendaelista tutkitaan virallisesti lonkkien, kyynärpäiden sekä silmien osalta. Tavoitteena on, että vähintään 50 % Suomeen rekisteröidyistä groenendaelista tutkitaan virallisesti selän osalta.	PEVISA: lonkissa raja-arvo B, kyynärkuivissa ei raja-arvoa. Silmien osalta perinnöllistä harmaakaihia, PRA:ta, gRD tai tRD:aa ja pannus keratitista /plasmoomaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Silmätarkastuslausunto voimassa 24 kk.

Lisääntyminen	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Tavoitteena on säilyttää hyvät lisääntymisominaisuudet ja tiinehtymiskyky.	Polttoheikkouden vuoksi sektioitua narttua ei tule käyttää uudelleen jalostukseen. Keinosiemennyksiä ei tule tehdä uroksen astumiskyvyttömyyden tai koirien astumishaluttomuuden vuoksi.

Rakenteen ja anatomian terveys	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Tavoitteena on säilyttää toiminnalliselle käyttökoiralle soveltuvat ulkomuoto-ominaisuudet kiinnittäen huomiota riittäviin etu- ja takakulmauksiin, rintakehän leveyteen ja kokoon sopivaan luustoon.	Mikäli koira on operoitu esim. polven ristisiteiden vuoksi, sitä ei saa käyttää jalostukseen. Ei suositella yhdistettäväksi samoja rakenteellisia puutteita, kuin niukat takakulmaukset tai luisun lantion omaavia yksilöitä.

Jalostuspohja	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Groenendaelin tehollinen koko on 51 %. Tavoitteena on kasvattaa groenendaelin tehollista populaatiokokoa siten, että se olisi yli 70 % ihannepopulaatiokoosta.	Jalostukseen tulisi pyrkiä saamaan uusia sukulinjoja, uusintayhdistelmiä ei pitäisi tehdä, ja jalostuskäytön olisi hyvä jakaantua sekä narttujen että urosten kohdalla mahdollisimman monelle eri yksilölle. Laadukkaasta pentueesta olisi hyvä käyttää jalostukseen mieluummin mahdollisimman monta eri koiraa, kuin menestyneintä ”tähteä”.

Pentueiden rekisteröintiin vaikuttavat ehdot

Belgianpaimenkoiran neljällä eri muunnoksella on sama rotumääritelmä. Rotumääritelmä on kieltänyt muunnosten väliset risteytykset, mutta FCI:n aloitteesta Suomen Kennelliitto hyväksyi vuoden 2013 alusta muunnosristeytykset siten, että groenendaelin saa ilman poikkeuslupaa parittaa myös tervuerenin (ruskea pitkäkarvainen) kanssa.

Huomioitavaa on, että PEVISA-ehtojen tulee täyttyä ja kaikkien tulosten olla voimassa astutushetkellä.

Tärkeimmät suositukset groenendaelilla sekä PEVISA-ohjelma

Belgianpaimenkoirat ovat vuodesta 1996 lähtien kuuluneet PEVISA-ohjelmaan, jonka puitteissa tällä hetkellä tutkitaan koirat lonkka- ja kyynärniveldysplasian sekä silmäsaurensien osalta.

PEVISA (lonkkakuvaus): Pentueen rekisteröinnin ehto on, että sen molemmat vanhemmat ovat virallisesti lonkkakuvattu. Lonkkaniveldysplasian osalta noudatetaan raja-arvoa B. Lausunnon tulee olla voimassa astutushetkellä. Minimi-ikä viralliselle lonkkakuvauselle on 12 kk.

PEVISA (kyynärkuvaus): Pentueen rekisteröinnin ehto on, että sen molemmat vanhemmat ovat virallisesti kyynärkuvaattu. Lausunnon tulee olla voimassa astutushetkellä. Minimi-ikä viralliselle kyynärkuvauselle on 12 kk.

PEVISA (silmäpeilaus): Pentueen rekisteröinnin ehto on, että sen molemmat vanhemmat on virallisesti silmätarkastettu. Silmätarkastuslausunto ei astutushetkellä saa olla 24kk vanhempi (1.7.2024 alkaen). Perinnöllistä harmaakaihia, PRA:ta, geograafista RD:tä, totaali RD:tä, plasmoomaa tai pannus keratitista sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Jos koiralla on todettu multifokaalinen RD tai muu katarakta, se on paritettava kyseisen sairauden suhteen terveen koiran kanssa.

Ulkomaisia koiria koskeva poikkeus

Kaikki muunnokset: ei vaadita silmätutkimustulosta eikä kyynärkuvaustulosta. (narttu 1, uros 2

pentuetta). Voidaan rekisteröidä 1 pentue ilman lonkkakuvaustulosta.

SBPKY suosittelee myös virallisten selkäkuvien (spondyloosi ja välimuotoinen lanne-ristinikama) ottamista.

Enimmäisjälkeläismäärärajaksi suositellaan 20 pentua.

2. RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

Belgianpaimenkoira on kotoisin Belgiasta, jossa sitä kehitettiin 1800-luvun lopulla yhtenäiseksi roduksi. Sen juuret ovat paikallisissa paimenkoirissa, joita käytettiin karjan ohjaukseen ja suojeluun. Vuonna 1891 professori Adolphe Reul kartoitti rodun ominaisuuksia ja belgianpaimenkoira jaettiin neljään muunnokseen: **groenendael, tervueren, malinois ja laekenois**.

Alun perin belgianpaimenkoira oli paimenkoira, mutta nykyään sitä käytetään monipuolisesti eri työtehtävissä:

- **Poliisi- ja sotilaskoirana** (erityisesti Malinois)
- **Pelastuskoirana** (etsintä- ja rauniokoirana)
- **Paimenkoirana** (karjan ohjaus ja suojelu)
- **Vartiointi- ja suojelukoirana**
- **Palvelus- ja harrastuskoirana** (suojelukokeet, jäljestys, agility, tottelevaisuus)
- **Perhekoirana** (aktiiviseen kotiin, jossa on riittävästi liikuntaa ja virikkeitä)

Belgianpaimenkoira on älykäs, energinen ja monikäyttöinen rotu, joka soveltuu parhaiten aktiiviseen työ- tai harrastuskäyttöön.

Belgianpaimenkoiran kehitys nykyiseen muotoonsa

Adolphe Reul kehitti belgianpaimenkoiran rotua 1890-luvulla keräämällä paimenkoiria arvioitaviksi. Vuonna 1891 katselmuksessa 117 koirasta havaittiin yhteisiä piirteitä, mutta turkin pituus ja rakenne vaihtelivat. Erona muihin sen ajan paimenkoirarotuihin ei näiden 117 koiran joukossa ollut ainuttakaan valkoista yksilöä. Koirilla oli lisäksi tiheä alusvilla, joka suojasi niitä kylmältä ja kosteudelta. Usealla koiralla oli lyhyt häntä tai pelkkä töpö, yleensä typistyksen takia.

Vuonna 1881 perustettu Le Club du Chien de Berger Belge alkoi standardoida rotua, ja vuonna 1899 määriteltiin kolme muunnosta: pitkä-, lyhyt- ja karkeakarvainen. Pitkäkarvaisen muunnoksen tuli olla väriltään musta, lyhytkarvaisen punaruskea mustin karvanpäin ja karkeakarvaisen tuhkanharmaa. Muut värit olivat kiellettyjä. Päätettiin myös, etteivät typistetyt hännät olleet enää sallittua.

Maaillmansodat verottivat kantaa, mutta 1900-luvun alkupuolella rotua kehitettiin palveluskoiraksi. Groenendael–tervueren-risteytykset olivat sallittuja aina vuoteen 1963 asti, jonka jälkeen vaadittiin alkuperämaan poikkeuslupa.

Vuonna 1966 FCI tunnusti neljä muunnosta: groenendael, tervueren, malinois ja laekenois. Belgianpaimenkoira on edelleen monipuolinen työ- ja perhekoira.

Sukulaisrodut, joiden kanssa yhteinen kehityshistoria

Belgianpaimenkoiralla on yhteinen kehityshistoria useiden eurooppalaisten paimenkoirarotujen kanssa. Sen lähimpiä sukulaisrotuja ovat:

- **Hollanninpaimenkoira** – Hyvin samankaltainen rotu, joka kehitettiin Alankomaissa samoihin aikoihin belgianpaimenkoiran kanssa. Sen muunnokset ovat lyhyt-, pitkä- ja karkeakarvainen, kuten belgianpaimenkoirallakin alun perin.
- **Saksanpaimenkoira** – Kehitetty 1800-luvun lopulla Saksassa paimen- ja palveluskoiraksi. Sillä on jonkin verran yhteisiä juuria belgianpaimenkoiran kanssa, mutta jalostus on eriytynyt merkittävästi.
- **Ranskanpaimenkoirat (beauceron & briard)** – Ranskalaiset paimenkoirarodut, joilla on historiallisesti samankaltaisia käyttötarkoituksia ja ominaisuuksia. Beauceron muistuttaa erityisesti malinois'ta rakenteeltaan ja käyttöominaisuuksiltaan.

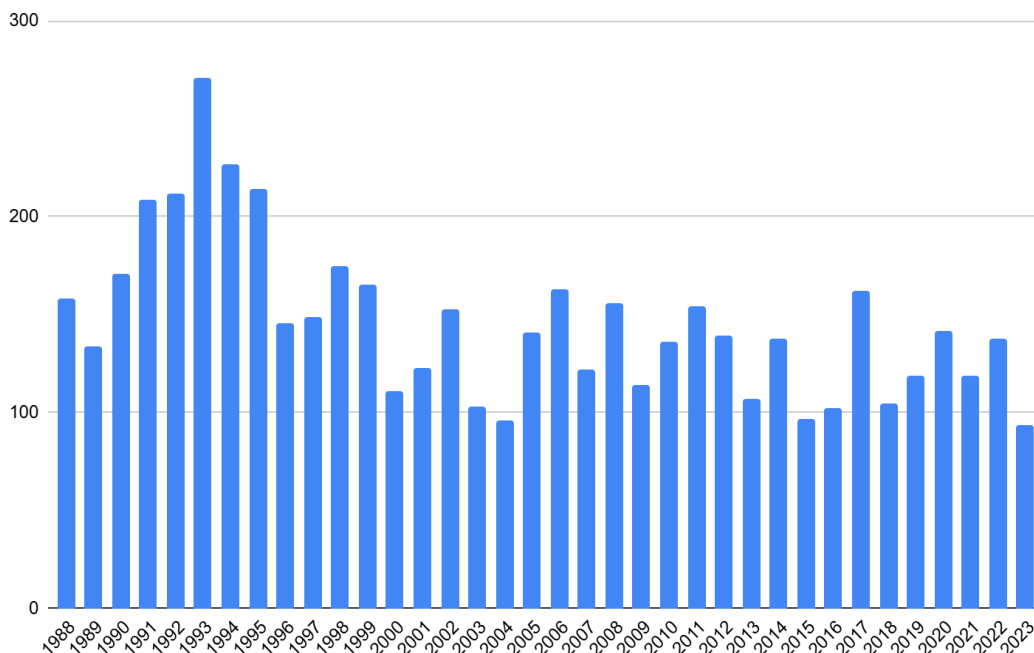
Belgianpaimenkoiran jalostus on kuitenkin eriytynyt omaan suuntaansa, ja siitä on tullut yksi suosituimmista palveluskoiraroduista maailmassa.

Eri linjat

Groenendaeltuonnoksella tunnetaan ns. käyttölinja, jonka taustat ovat käyttölinjaisiin malinoispentueisiin syntyneissä ja tervuereineiksi rekisteröidyissä pitkäkarvaisissa pennuissa. Näyttelylinjaisten ja ns. käyttölinjaisten groenendaelien risteytyksiä kutsutaan sekalinjaisiksi.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Ensimmäinen luotettava tieto Suomeen tuodusta belgianpaimenkoirasta on vuosilta 1925–1927, kyseessä oli groenendaeltuonnus Bella van Groenendael, jota ei kuitenkaan jalostukseen käytetty. 1930-luvulla Suomeen tuotiin muutamia groenendaeleita ja täällä syntyi jokunen pentue. Ensimmäiset suunnitelmalliset tuonnit tehtiin 1950-luvulla ja kasvatustyön voinee todeta alkaneen 1960-luvulla. Belgianpaimenkoirien tuonti lisääntyi selvästi vasta sitten, kun Keski-Euroopasta tuotavilta koirilta poistui karanteeni. Tarkkoja rekisteröintimääriä ei saada koska osa pohjoismaista tuoduista belgianpaimenkoirista jätettiin 1980-luvulla alkuperämaan rekisteriin eikä uutta rekisteröintiä Kennelliiton rekisteriin tehty.

Kuva 1. Groenendaelien rekisteröintimäärät 1988–2023.

Groenendaelien rekisteröinnit kasvoivat huomattavasti 1990-luvun alussa rajojen auettua, jolloin kysyntää oli enemmän kuin tarjontaa. Rekisteröintimäärät lähtivät kuitenkin kääntymään laskuun huippuvuoden 1993 jälkeen. Vuonna 2017 groenendael oli eniten rekisteröity muunnos.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys ry:n perustava kokous pidettiin 24.5.1971, perustajajäseniä oli kahdeksan. Suomen Kennelliiton jäsenyhdistykseksi rotua harrastava yhdistyksen Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys ry hyväksyttiin vuonna 1973. Belgianpaimenkoirat hyväksyttiin palveluskoiriin vuonna 1977.

Vuonna 1994 rotua harrastavasta yhdistyksestä tuli rotujärjestö.

Rotua harrastavan yhdistyksen tai järjestön jäsenmäärä ja sen kehitys

Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys ry:n jäsenmäärä on luonnollisesti ollut sidoksissa belgianpaimenkoirien rekisteröintimääriin.

Taulukko 1. Suomen Belgianpaimenkoirayhdistyksen jäsenmäärän kehitys.

Vuosi	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020	2023
Jäsenmäärä	204	466	1095	2285	2545	1919	1868	1621	1353	1119

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Jalostustoimikunta perustettiin vuonna 1973.

Johtokunta nimittää jalostustoimikunnan puheenjohtajan ja hyväksyy jalostustoimikunnan muut jäsenet. Jalostustoimikunnan muodostavat puheenjohtaja, sihteeri sekä 1–5 jäsentä.

Jalostustoimikunnan toimintaohjeen (hyväksytty johtokunnan kokouksessa 20.2.2022) mukaan jalostustoimikunnan tehtävät ovat seuraavat:

- seuraa rodun kehitystä ja jakaa rotutietoutta
- toimii puolueettomasti, objektiivisesti ja rodun parhaaksi huomioiden koko käytettävissä oleva koiramateriaali
- kerää ja jakaa tietoa kokonaisvaltaisesti rodun terveydestä, luonteesta, käyttöominaisuuksista ja ulkomuotoseikoista
- noudattaa neuvoissaan, ohjeissaan ja toimissaan voimassa olevaa eläinsuojelulakia ja eläinsuojeluasetusta, Euroopan Neuvoston lemmikkieläinten jalostusta koskevaa päätöslauselmaa soveltuvin osin sekä Kennelliiton yleistä jalostuksen tavoiteohjelmaa ja jalostusstrategiaa
- pitää yhteyttä kotimaisiin ja ulkomaisiin rotuyhdistyksiin sekä kasvattajiin ja ohjaa sekä neuvoo uusia Hyväksytty johtokunnan kokouksessa 20.2.2022 kasvattajia ja urosten omistajia Hyväksytty johtokunnan kokouksessa 20.2.2022
- järjestää jalostukseen liittyviä koulutustilaisuuksia ja valmistaa koulutusmateriaalia sekä jalostusta käsitteleviä artikkeleita
- seuraa rodussa tapahtuvia muutoksia ja tiedottaa rotujärjestölle ja jäsenistölle niiden mahdollisista vaikutuksista rotuun
- kantaa päävastuun JTO:n ja PEVISA-ohjelman laatimisesta, päivityksestä ja sen seurannasta käsittelee ja päättää viiveettä rodun poikkeuslupa-anomukset ja muut lausuntoa vaativat asiat sekä vastaa näihin kirjallisesti ja tarvittaessa perustelee kantansa

- seuraa viranomaisien sekä kennelkattojärjestöjen koiranjalostusta koskevia määräyksiä ja tiedottaa niistä
- toimii yhteistyössä kasvattajien kanssa ja pyrkii toiminnallaan edistämään avoimuutta ja rehellistä kommunikaatiota. Toimikunta voi halutessaan lähettää kyselyitä kasvattajille ja omistajille.
- tiedottaa toiminnastaan Belgianpaimenkoirat-lehden ja yhdistyksen somekanavien välityksellä
- huolehtii toimintansa taloudesta hyväksytyn talousarvion puitteissa ja johtokunnan antamien ohjeiden mukaisesti
- toimittaa toimintakertomuksen, joka sisältää terveys- ja rekisteröintitilastot, johtokunnalle tammikuun loppuun mennessä
- päättää JTO:n suosituksista
- toimii yhteistyössä näyttelytoimikunnan kanssa ulkomuototuomareiden koulutuksen osalta

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Mitä monimuotoisempi rotu, sitä enemmän erilaisia geeniversioita sillä on, mikä lisää elinvoimaa ja suojaa perinnöllisiltä sairauksilta. Geenikirjon kapeneminen voi altistaa immuunijärjestelmän häiriöille, kuten erilaisille tulehduksille ja autoimmuunisairauksille.

Jalostus vaatii perinnöllistä vaihtelua. Jos vain harvoja koiria käytetään jalostukseen, haitalliset mutaatiot leviävät aiheuttaen rodulle uusia sairauksia. Ihanteellisesti jalostukseen tulisi käyttää tasaisesti koiria kaikista sukulinjoista.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on suurilukuisissa roduissa enintään 2–3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi olla korkeintaan 4–6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä.

Groenendaelilla yksittäisen koiran monimuotoisuutta turvaavan enimmäisjälkeläismäärärajan suositus on 10 – 14 pentua ensimmäisessä polvessa ja toisessa polvessa 20 – 28.

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Taulukko 2. Vuosilasto – rekisteröinnit 2013–2024. Taulukko ei erittele tervueren vanhempia.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Pennut (kotimaiset)	107	87	124	112	134	115	99	154	97	89	129	97
Tuonnit	10	7	14	7	8	4	6	8	5	8	9	10
Rekisteröinnit yht.	117	94	138	119	142	119	105	162	102	97	138	107
Pentueet	21	17	29	24	25	24	22	29	20	23	28	22
Pentuekoko	5,1	5,1	4,3	4,7	5,4	4,8	4,5	5,3	4,8	3,9	4,6	4,4
Kasvattajat	17	14	23	17	20	22	16	23	18	17	22	22
jalostukseen käytetyt eri urokset												
- kaikki	12	12	16	18	18	10	17	18	15	15	16	13
- kotimaiset	9	9	12	10	9	5	12	8	9	10	9	6
- tuonnit	2	1	3	5	6	3	2	5	3	3	6	4
- ulkomaiset	1	2	1	3	3	2	3	5	3	2	1	3
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	5 v 8 kk	8 v 11 kk	7 v 4 kk	5 v 9 kk	7 v 6 kk	10 v 9 kk	6 v 7 kk	5 v 7 kk	4 v 8 kk	6 v 1 kk	6 v 2 kk	5 v 2 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut												

- kaikki	20	17	24	19	24	20	15	26	18	19	24	22
- kotimaiset	15	16	20	17	21	18	14	22	15	16	20	18
- tuonnit	5	1	4	2	3	2	1	4	3	3	4	4
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 11 kk	4 v 9 kk	4 v 8 kk	4 v 6 kk	4 v 10 kk	4 v 9 kk	5 v 5 kk	4 v 8 kk	4 v 10 kk	5 v 1 kk	5 v 4 kk	4 v 11 kk
Isoisät	37	29	45	38	42	44	38	42	32	36	41	39
Isoäidit	34	30	45	39	43	44	39	46	32	38	46	41
Sukusiitosprosentti	1,39%	1,86%	1,39%	1,10%	1,11%	0,73%	2,50%	2,81%	2,78%	1,16%	1,14%	1,49%

Rekisteröintimäärät Suomessa

Groenendaelien rekisteröintimäärät ovat 2000-luvulla pysyneet melko tasaisina ja pentueita on tavallisesti syntynyt vuosittain keskimäärin 23. Vuoden 2013 alusta lähtien groenendael–tervueren- sekä malinois–tervueren-intervariaatiot vapautuivat poikkeuslupakäytännöstä, mikä v. 2013 lisäsi intervariaatiopentueiden määrää. Vuosina 2007-2012 tehtiin vain 3 intervariaatiopentuetta. Vuosina 2013-2017 groenendael-pentueista 36,0% ovat olleet groenendael-tervueren intervariaatiopentueita. Vuosina 2018-2023 intervariaatiopentueiden määrä oli hieman noussut ollen 29-62% välillä.

Intervariaatioiden myötä mustan värin suhteen heterotsygoottien yksilöiden osuus populaatiossa kasvaa, ja groenendael–groenendael-yhdistelmistä voi yhä useammin syntyä myös tervuerenpentuja. Mikäli groenendaelpentueiden määrä ei nouse, on todennäköistä, että groenendaelien rekisteröintimäärät jatkossa laskevat.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Tuontikoirien osuus groenendaelien rekisteröinneistä on vuosina 2013-2024 ollut keskimäärin 6.5% (3-10%).

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Groenendaelurosten keskimääräinen jalostuskäytön ikä on 6-7 vuotta ja narttujen 4-5 vuotta. Ei ole epätavallista, että groenendaelnarttu tekee pentueen vielä 7–8-vuotiaana. Urosten osalta olisi suositeltavaa, että jalostusvalinnoissa suositeltaisiin iäkkäämpiä, terveytensä ja elinvoimansa osoittaneita yksilöitä.

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitosaste kuvaa todennäköisyyttä, jossa koiran geenipari sisältää saman esivanhemman perimää molemmilta vanhemmilta, mikä johtaa homotsygotiaan. Sukusiitos vähentää geenien monimuotoisuutta ja lisää riskiä haitallisten resessiivisten sairauksien esiintymiselle.

Lähisukulaisten yhdistäminen nostaa sukusiitosastetta nopeasti (esim. puolisisarparituksessa 12,5 %). Haittavaikutukset, kuten hedelmällisyyden heikkeneminen ja vastustuskyvyn aleneminen, ilmenevät usein, kun sukusiitosaste ylittää 10 %. Jalostuksessa suositellaan pitämään neljän-viiden sukupolven sukusiitosaste alle 6,25 %. (Lähde: www.kennelliitto.fi / Katariina Mäki)

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Aiemmissa jalostuksen tavoiteohjelmissa sukusiitosasteet on laskettu 5 sukupolven mukaan sukupolvittain. Näin laskettuna groenendaeleiden keskimääräinen sukusiitosaste v. 1990–1993 oli 3,08 % ja v. 2000–2003 1,83 %. Vuosina 2013-2023 sukusiitosprosentti oli hieman laskusuunnassa ollen keskimäärin 1,64%.

4.1.2 Jalostuspohja

Taulukko 3. Jalostuspohja per sukupolvi (kaikki) rekisteröintivuoden mukaan. Tilasto ei huomioi

tervuerenvanhempia.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Per sukupolvi (4 vuotta)												
- pentueet	91	95	102	95	100	95	94	100	93	97	104	100
- jalostukseen käytetyt eri urokset	63	68	68	69	70	72	68	73	72	75	75	69
- jalostukseen käytetyt eri nartut	70	74	82	77	80	79	80	84	77	79	78	79
- isät/emät	0,90	0,92	0,83	0,90	0,88	0,91	0,85	0,87	0,94	0,95	0,96	0,87
- tehollinen populaatio	90 (49%)	96 (51%)	102 (50%)	99 (52%)	102 (51%)	102 (54%)	101 (54%)	107 (54%)	100 (54%)	103 (53%)	103 (50%)	100 (50%)
- uroksista käytetty jalostukseen	4%	5%	5%	7%	6%	9%	11%	10%	12%	9%	11%	12%
- nartuista käytetty jalostukseen	5%	8%	12%	17%	19%	23%	23%	20%	20%	18%	19%	21%

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

Tilastojen perusteella groenendael muunnoksessa vain pientä osaa Suomessa syntyvistä koirista käytetään jalostukseen; sukupolvittain tarkasteltuna jalostukseen on päätyntä nartuista noin 17 % ja uroksista reilu 8 %. Ulkomaisten urosten käyttö jalostukseen on hieman noussut. Jalostukseen käytetyistä uroksista noin 40% on joko ulkomaisia tai tuonteja, jalostusnartuista taas alle viidesosa tai alle on tuonteja.

Isät/emät-luku

Isät/emät-suhdeluku kuvaa kannan monipuolisuutta ja tehollista kokoa sukupolvittain, jossa tavoitteellisin suhdeluku on 1. Groenendaelilla suhdeluku on keskimäärin 0,89.

Jalostusvalintojen keskittyminen vain tiettyihin yksilöihin tai linjoihin saa aikaan tarpeetonta geeniversioiden hävikkiä, ja vaarana on jalostuspohjan kapeneminen. Toisaalta mahdollisesti lisääntyvien intervariaatioiden myötä groenendaelmuunnokseen on mahdollista saada tulevaisuudessa uusia sukulinjoja.

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

MMT Katariina Mäki 31.10.2013

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä keskenään eri sukuista koiraa. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä.

Rodun tehollinen populaatiokoko

Groenendaelin tehollinen populaatiokoko onkin pysynyt hieman 100:n yläpuolella, mutta on se hieman laskenut viimeisen 5 vuoden aikana, koska jalostukseen on käytetty yhä pienempää osaa kannasta. Tällä hetkellä groenendaelin tehollinen populaatiokoko on noin 50 % ihannepopulaatiosta.

Jatkossa tulisi pyrkiä valitsemaan jalostukseen useampia eri yksilöitä. Tehollisen populaatiokoon osuus ihannepopulaatiosta tulisi saada kasvatettua yli 70 %:n.

Taulukko 4. 2015 - 2024 jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 urosta syntymävuoden mukaan.

#	Uros	Synt.	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat. %	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	FINN NOIR O-ZONE	2016	6	35	3,16%	3%	1	2	6	35
2	QOJOTES AND TAKE A CHANCE ON ME	2016	6	34	3,07%	6%	9	54	7	40
3	APOLLO DE BRUINE BUCK	2014	4	28	2,53%	9%	12	74	4	28
4	JET BLACK JENGA	2014	5	27	2,44%	11%	4	22	5	27
5	MENTOR DU DOMAINE DE VAUROUX	2016	3	23	2,08%	13%	4	28	5	38
6	MARMARA UNBELIEVABLE RASCAL	2010	4	23	2,08%	15%	3	14	4	23
7	TAIGA DOO'S INSPIRING BLACK	2013	4	21	1,90%	17%	1	6	4	21
8	FINN NOIR JAY-Z	2011	4	20	1,81%	19%	7	41	4	20
9	UNIQUITY'S TWO FOR THE SHOW	2009	4	20	1,81%	21%	5	18	4	20
10	WILLOW CREEK JIMMY	2018	3	19	1,71%	23%	1	3	4	24
11	SOME LIKE IT HOT DE BRUINE BUCK	2019	4	18	1,62%	24%	4	23	5	32
12	WILLOW CREEK EGON	2016	3	17	1,53%	26%	1	7	4	23
13	JACKPOT DI TORRE D'ARESE	2014	5	17	1,53%	27%	2	10	5	21
14	TEAM-AMI NIGHT BLUE	2008	4	14	1,26%	29%	3	18	6	26
15	JE M'APPELLE DENIRO	2017	2	14	1,26%	30%	0	0	3	18

34 urosta on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista. Seitsemän ensimmäisen runsaimmin käytetyn uroksen maksimijälkeläismäärä ylittää suosituksen, joka on 20 pentua.

Taulukko 5. 2015 – 2024 jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 narttua syntymävuoden mukaan.

#	Narttu	Synt.	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus		Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	DONATRIX GEMMA GENTIANE	2018	3	22	1,99%		0	0	4	28
2	WILLOW CREEK UDA	2011	3	20	1,81%		7	37	3	20
3	ELOISA SYKE	2012	2	20	1,81%		1	8	2	20
4	VALKOHAMPAAN HUPSISTA KEIKKAA	2016	3	19	1,71%		5	33	3	21
5	MUSTANTUULEN YÖN KUNINGATAR	2012	3	19	1,71%		2	11	3	19
6	BLACK RUNAWAY'S LOVE ME SUNSHINE	2015	4	18	1,62%		4	22	4	23
7	DONATRIX HOPE HONORE	2018	3	18	1,62%		1	6	3	19

8	HIGH-SPIRITED HAICU	2016	4	17	1,53%	1	2	4	30
9	MUSTAN LEGENDAN IKUINEN RAKKAUS	2019	3	17	1,53%	1	7	4	22
10	JE M'APPELLE EASY	2017	3	16	1,44%	0	0	3	16
11	JET BLACK KESTREL	2015	2	15	1,35%	11	65	3	22
12	IIKKA-LIKKA OCEAN HEART	2015	2	15	1,35%	0	0	2	15
13	ELOISA VIP	2014	3	14	1,26%	2	12	3	19
14	TUULIMUSTAN D'UNIQUE	2016	3	14	1,26%	0	0	3	14
15	SONATA A AV THARGELION	2013	2	14	1,26%	0	0	2	14

Jalostuskoirien käyttömäärät

Groenendael urosten kymmenen vuoden tilastossa reilu puolet on Suomessa syntyneitä ja ulkomaisten tai tuontiurosten käyttö on hieman vähentynyt. Kuitenkaan yhdenkään yksittäisen uroksen jälkeläismäärän osuus kymmenen vuoden tilastossa ei ylitä 5 %.

Groenendaelmuunnoksen jalostusnartuista valtaosa on Suomessa syntyneitä ja yli puolella eniten käytetyistä nartuista on myös toisen polven jälkeläisiä.

Ensimmäisen runsaimmin käytetyn nartun maksimijälkeläismäärä ylittää suosituksen, joka on 20 pentua.

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Tehollisen populaatiokoon arvo ei anna täysin luotettavaa kuvaa groenendalen populaation sukulaisuusasteesta.

Käytetyimmissä uroksissa 1. sijalla Finn Noir O-Zone on sijalla 8 olevan Finn Noir Jay-Z:n isä. Sijalla 3 Apollo de Bruine Buckin siskon poika on sijalla 11 Some Like It Hot de Bruine Buck. Sijoilla 10 ja 11 urosten Willow Creek Jimmy ja Willow Creek Egon emät ovat sisaruksia. 2. eniten käytetyn nartun Willow Creek Uda (Jimmy) emä on myös näiden edellisten emien sisko.

Käytetyimpien narttujen sijalla 1. Donatrix Gemma Gentianen isä on käytetyimpien urosten listalla sijalla 3 oleva Apollo de Bruine Buck. Sijalla 6 oleva narttu Black Runaway's Love Me Sunshine on sijalla 9 olevan nartun Mustan Legendan Ikuinen Rakkaus emä. Sijalla 7 nartun Donatrix Hope Honoren emä on sijalla 11 oleva Jet Black Kestrel. Sijalla 14 olevan nartun Tuulimustan D'Unique emän sisko on sijalla 2 oleva Willow Creek Uda.

Suunnitelmallisella intervariaatiolla groenendael-muunnokseen voidaan luoda uusia, geneettisesti erilaisia sukulinjoja. Intervariaatioon käytettävien koirien tulisi olla taustoiltaan hyvin tutkittuja ja jalostuksellisesti keskimääräistä korkeatasoisempia.

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Rodun emämaan Belgian rekisteröintitietoja ei ollut saatavilla. Euroopassa belgianpaimenkoiria rekisteröidään vuosittain eniten Ranskassa. Muunnoksista suurin on malinois.

Taulukko 6. Groenendalien rekisteröintimäärät eri maissa.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Suomi	107	138	97	102	162	105	119	142	119	138	94
Ruotsi	63	50	73	73	71	50	45	44	59	39	39
Saksa	163	121	74	129	82	103	68	87	75	111	41
Tsekki	48	59	33	18	24						
Belgia	123	84	82	97	64	110	109				
Hollanti	147	166	131	145	100	79	120				
Ranska		586	591	641	541	693	502			444	

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

Groenendaelin jalostuspohja Suomessa on melko kapea, koska jalostuksessa on suosittu samoja yksilöitä.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

1990-luvulla groenendael muunnoksen jalostus keskittyi voimakkaasti tiettyihin uroksiin ja narttuihin, mikä nosti sukusiitosastetta, erityisesti näyttelylinjaisilla koirilla. 2000-luvulla jalostus on monipuolistunut, ja ulkomaisia uroksia käytetty jalostukseen.

Intervariaatioyhdistelmät tervuerenin kanssa tarjoavat mahdollisuuden monipuolistaa perimää.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Belgianpaimenkoirilla ei ole jälkeläismäärään perustuvaa PEVISA-ohjelmaa.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Käyttötarkoitus on alun perin ollut paimenkoira, nykyään työkoira (mm. vartiointi, suojele ja jäljestys) sekä monipuolinen palveluskoira, joka soveltuu myös perhekoiraksi.

Belgianpaimenkoira on valpas ja aktiivinen. Se on erittäin energinen ja aina valmis toimintaan. Sillä on synnynnäinen laumanvartioimiskyky ja vahtikoiran parhaat ominaisuudet. Se puolustaa isäntäänsä täysin epäroimättä, peräänantamattomasti ja kiihkeästi. Sillä on kaikki paimen-, vahti-, suojele- ja palveluskoiran ominaisuudet. Se on eloisa, tarkkaavainen ja varmaluonteinen, ilman pienintäkään pelkoa tai aggressiivisuutta. Luonteen tulee kuvastua koiran olemuksessa ja kipinöivien silmien yläpeässä ja tarkkaavaisessa ilmeessä. Arvosteluissa painotetaan ”tasaista” ja ”pelotonta” luonnetta.

Virheet: Itseluottamuksen puute tai voimakas hermostuneisuus.

Hylkäävät virheet: vihaiisuus tai liiallinen arkuus sekä selvästi epänormaali käyttäytyminen.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Linjajako tarkoittaa sukulinjojen eriytymistä käyttötarkoituksen mukaan. Groenendaelmuunnoksessa on kaksi päälinjaa: käyttö- ja näyttelylinja, jotka määräytyvät sukutaulun perusteella, ei kokeista saatujen koulutustunnusten mukaan.

Alun perin käyttölinja oli vain malinois'illa, mutta käyttölinjaiset groenendaelit polveutuvat pitkäkarvaisista käyttömalinoiseista tai käyttötervuereneista. Käyttölinjaiset ovat yleensä vietikkäämpiä ja kovempia kuin näyttelylinjaiset.

Käyttölinja: >50% käyttölinjaisia (6 sukupolvea)

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Belgianpaimenkoiralla ei ole PEVISA-ohjelmassa luonteeseen tai käyttäytymiseen liittyviä ehtoja

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Koiran tulee soveltua sille tarkoitettuun käyttöön, joka edellyttää tehtävään sopivaa luonnetta. Luonne koostuu perinnöllisistä taipumuksista sekä kokemuksista ja ilmenee koiran käyttäytymisenä eri tilanteissa. Luonteen ja käyttöominaisuuksien periytymisasteet ovat usein matalia, mutta arkuus ja aggressiivisuus periytyvät vahvasti.

Nyky-yhteiskunnassa koiran luonteella on suuri merkitys, ja rotutyypillinen käyttäytyminen on keskeinen osa hyvää rotunsa edustajaa. Jos jalostuksessa painotetaan vain ulkomuotoa, käyttöominaisuudet voivat heikentyä tai kadota.

Luonnetesti

Belgianpaimenkoirille on luotu uusi ihanneprofiili vuonna 1.1.2024.

Luonnetestissä koira pisteytetään testin arvosteluasteikon mukaisesti. Asteikko on rakennettu hyvää suojeluun soveltuvaa koiraa ajatellen, joten rotukohtainen ihanneprofiili auttaa hahmottamaan, kuinka asteikon eri kohdat sopivat muihin käyttötarkoituksiin kehitetyille roduille. Ihanneprofiili muodostuu siten, että jokaiselle arvostelukohdalle on annettu luonnetestipisteiden lisäksi koodi I (ihanne), N (hyväksyttävä/neutraali), E (ei-toivottava) tai H (hylätty). Koodi siis kertoo, onko kyseinen ominaisuus tai tapa toimia juuri tälle rodulle ihanteellinen, hyväksyttävä, ei-toivottava vai hylkäävä. (Lähde: Kennelliitto)

Suomen Kennelliiton hyväksymät luonnetestisäännöt astuivat voimaan 1.6.1977 ja siitä alkaen on kyseistä luonnetestiä käytetty virallisesti koirien luonteen testaukseen Suomessa.

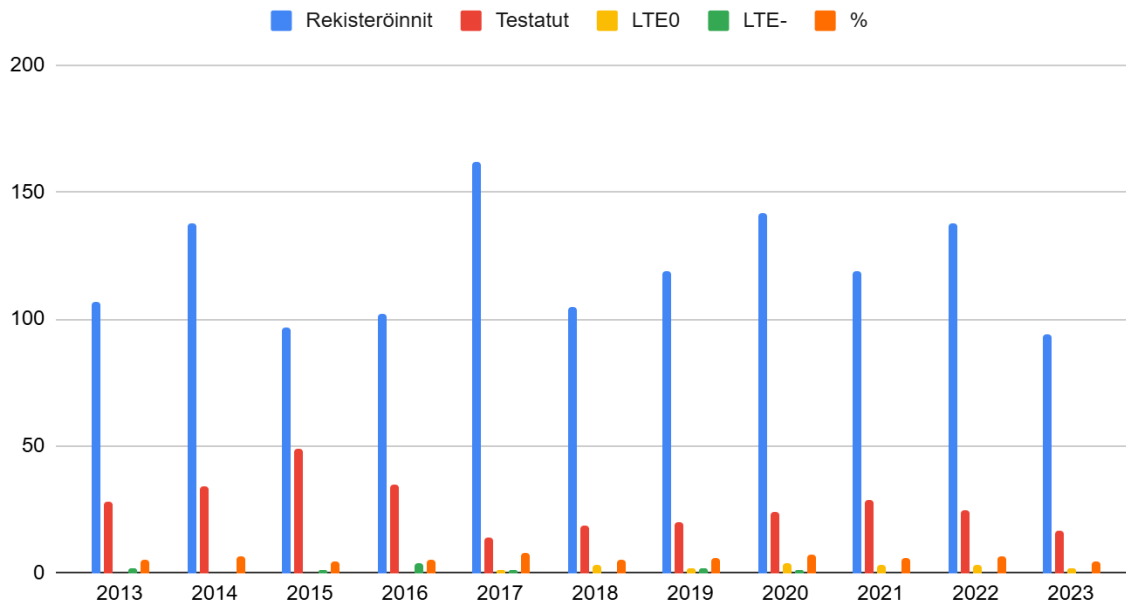
Vuosina 2013–2023 syntyneistä belgianpaimenkoirista on luonnetestattu 15,9 %, mikä on samalla tasolla, kuin edellisellä tarkastelujaksolla.

Alla olevaan taulukkoon on otettu mukaan vuosina 2013-2023 rekisteröidyt luonnetestatut groenendaelit. Luonnetestiin saa osallistua koirat, jotka ovat vähintään kahden ja alle seitsemän vuoden ikäisiä.

Taulukko 7. Luonnetestatut groenendaelit. Taulukossa on huomioitu vain yksi testi per koira. Lähde Koiranet.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rekisteröinnit	107	138	97	102	162	105	119	142	119	138	94
Testatut	28	34	49	35	14	19	20	24	29	25	17
Testatuista hylätty (LTE0)	2	3	3	4	2	3	1				
keskeytetty (LTE -)			1		2		1	4	1		2
Rekisteröinneistä testattu %	18,1	18,1	24,4	16,9	16,8	18,1	8,6	34,3	50,5	24,6	26,2

Groenendael luonnetestatut

Saadakseen hyväksytyn tuloksen, tulee seuraavien osa-alueiden olla positiivisia: hermorakenne, luoksepäästävyys, toimintakyky, taistelutahto, terävyys, laukauspelottomuus sekä loppupistemäärän tulee olla vähintään +75 pistettä.

Belgianpaimenkoira on työ- ja harrastuskoira, jonka luonteen tulee tukea rodun käyttöominaisuuksia. Luonnetestiä ei tule käyttää ainoana jalostusperusteena, mutta se auttaa arvioimaan yksilön vahvuuksia ja heikkouksia sekä jalostuksessa valitsemaan sopivaa parituskumppania. Jalostuksessa painotetaan palveluskoiralle tärkeitä ominaisuuksia kuten hermorakennetta, toimintakykyä, taisteluhaluja ja temperamenttia.

- **Hermorakenne** on koiran synnynnäinen kyky hallita jännitystä, eikä sitä voi koulutuksella muuttaa
- **Taisteluhalu** on koiran synnynnäinen sitkeys ja halu toimia, ei aggressiota, ja se auttaa motivoimaan koira
- **Toimintakyky** tarkoittaa koiran rohkeutta toimia ja hermojen hallintaa myös pelottavissa tilanteissa
- **Temperamentti** kuvaa koiran vilkkautta ja sopeutumiskykyä; liian suuri vilkkaus voi kuitenkin haitata keskittymiskykyä, koulutusta ja arkea.

Jalostuksen tavoitteena on tasapainoinen, rohkea ja motivoitunut koira, joka soveltuu hyvin työ- ja harrastuskäyttöön.

Seuraavissa taulukoissa vertaillaan groenendaelin suoriutumista luonnetestistä osa-alueista. Tuloksia tarkastellaan vuosittain testatuista koirista aikavälillä 2013–2023. Tuloksia verrataan belgianpaimenkoiran luonnetestin ihanneprofiiliin värikoodein.

Taulukko 8: Luonnetestin ihanneprofiiliin vertailu värikoodeina osa-alueiden tulostaulukoihin.

Ihanne

Hyväksyttävä/Neutraali
Ei toivottava
Hylätty

Taulukko 9: Toimintakyvyn jakautuminen luonnetesteissä 2013–2023.

Toimintakyky	2013-2023	%
Ihanne	21	7,3
Hyväksyttävä/Neutraali	184	64,3
Ei toivottava	74	25,9
Hylätty	7	2,4
Yht.	286	

Taulukko 10: Terävyyden jakautuminen luonnetesteissä 2013–2023.

Terävyys	2013-2023	%
Ihanne	91	31,8
Hyväksyttävä/Neutraali	194	67,8
Ei toivottava	1	0,3
Hylätty	0	0,0
Yht.	286	

Taulukko 11: Taisteluhaluun jakautuminen luonnetesteissä 2013–2023.

Taisteluhalu	2013-2023	%
Ihanne	149	52,1
Hyväksyttävä/Neutraali	73	25,5
Ei toivottava	46	16,1
Hylätty	18	6,3
Yht.	286	

Taulukko 12: Luoksepäästävyys jakautuminen luonnetesteissä 2013–2023.

Luoksepäästävyys	2013-2023	%
Ihanne	174	60,8
Hyväksyttävä/Neutraali	70	24,5
Ei toivottava	39	13,6
Hylätty	3	1,0
Yht.	286	

Taulukko 13: Hermorakenteen jakautuminen luonnetesteissä 2013–2023.

Hermorakenne	2013-2023	%
Ihanne	12	4,2
Hyväksyttävä/Neutraali	161	56,3
Ei toivottava	90	31,5
Hylätty	23	8,0
Yht.	286	

Taulukko 14: Laukauspelottomuuden jakautuminen luonnetesteissä 2013–2023.

Laukausvarmuus	2013-2023	%
Ihanne	146	51,0
Hyväksyttävä/Neutraali	109	38,1
Ei toivottava	2	0,7
Hylätty	29	10,1
Yht.	286	

Groenendaelin luonnetestien tuloksista voidaan huomata rodulla olevan luonteen ja käyttäytymisen ongelmia mm. puutteina koirien toimintakyvyssä, taisteluhalussa sekä hermorakenteessa. Laukausvarmuudessa on myös puutteita 10,8 %:lla koirista.

Luonteen ongelmien vähentämiseksi rodussa tulisi puutteet huomioida jalostuksessa noudattamalla jalostussuositusta käyttäen vain hyväksytysti luonnetestattuja koiria sekä osa-alueittain vahvistaa toivottuja ominaisuuksia kumppanin valinnassa.

MH-luonnekuvaus

MH-luonnekuvaus on kehitetty ruotsalaisen luonnetestin pohjalta 1980-luvulla ja 1.1.2010 luonnekuvaus tuli virallisesti hyväksytyksi testimuodoksi Suomessa. Luonnekuvaus koostuu kymmenestä eri kohdasta, joista jokaisessa on 1–5 testattavaa asiaa. MH-kuvauksen avulla voidaan saada selville yksilöiden sosiaalisuus, leikkihalukkuus, saalistushalukkuus, reagointi yllättäviin tapahtumiin sekä näköaistin että kuuloaistin välityksellä sekä reagointi pitkään kestäväen uhkaan.

Alla olevaan taulukkoon on otettu mukaan vuosina 2013-2023 syntyneet MH- testatut groenendaelit. Luonnetestiin saa osallistua koirilla, jotka ovat vähintään kahden ja alle seitsemän vuoden ikäisiä.

Taulukko 15. MH-luonnekuvatut groenendaelit 2013-2023. Taulukossa on huomioitu vain yksi testi per koir. (Lähde: Koiranet)

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	5	1	0	2	0	4	3	0	1	1

MH:n ihanneprofiilia ei ole katsottu toistaiseksi tarpeelliseksi, koska rotua ei ylipäättään käytetä MH-luonnekuvauksessa.

Jalostustarkastus

Belgianpaimenkoirille ei ole tehty jalostustarkastuksia.

Näyttelyt

Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys ry järjestää belgianpaimenkoirien erikoisnäyttelyn kerran vuodessa. Kennelliiton näyttelyiden arvosteluihin kirjataan arvio koiran käyttäytymisestä.

Groenendaelien EVA (ei voida kaikilta osin arvostella) ja hylätty-tulosten määrä 10-vuotiskauden näyttelykänneistä on hieman alle prosentin kummallakin. Suurin osa HYL-tuloksista on junioriluokasta tai avoimesta luokasta. EVA- ja HYL-tuloksia on harvoin samoilla koirayksilöillä. Mainintoina on mm.

aggressiivinen (3 x HYL), äreä, epävarma luonne (HYL), hyökkäsi tuomaria kohti (HYL), ei anna katsoa purentaa ja yrittää näytkä (HYL), ujouden vuoksi (EVA), narttu ei anna koskea ja yritti purra tuomaria (EVA), ei pysty katsomaan purentaa eikä kiveksiä (2 x EVA), ei anna tarkastaa kiveksiä (2 x EVA), kieltäytyy käsittelystä (EVA), ei voida arvostella käyttäytymisen takia, ei anna koskea (EVA), ei anna koskea, kiemurtelee (EVA), väistää, ei vaikuta pelokkaalta tai vihaiselta (EVA) ja epävarma käsittelyssä, hyväksyy vähitellen (EVA).

Taulukko 16. Groenendaelien näyttelykäyntien EVA ja HYL arvosanat 2015 – 2024 syntyneillä.

	EVA	HYL	Yhteensä
Junioriluokka	15 tulosta	21 tulosta	1453 tulosta
Nuorten luokka	5 tulosta	6 tulosta	655 tulosta
Avoin luokka	7 tulosta	12 tulosta	1516 tulosta
Käyttöluokka	0 tulosta	3 tulosta	391 tulosta
Valioluokka	4 tulosta	4 tulosta	644 tulosta
Veteraaniluokka	1 tulosta	2 tulosta	308 tulosta
Yhteensä	32 tulosta	48 tulosta	4967 tulosta

Erot eri maiden populaatioiden välillä

Euroopassa kaikissa maissa belgianpaimenkoirien rekisteröintimäärät ovat laskeneet ja tasaantuneet kaikissa muunnoksissa. Tervueren muunnoksen koiria rekisteröidään vuosittain eniten Ranskassa. Rodun emämaassa Belgiassa tervueren muunnoksen rekisteröinnit ovat lähellä Suomen rekisteröintejä.

Belgianpaimenkoirien muunnoksista suurin on malinois ja pienin laekenois.

Sukupuolten väliset erot

Yhdistyksen jatkuvassa sähköisessä terveystarkastuksessa kartoitetaan omistajien havaintoja koiriensa mahdollisista luonneongelmista. Kyselylomakkeen perusteella tervuereneilla on ilmennyt yksittäisiä käyttäytymisongelmia, kuten aggressiivisuutta ihmisiä tai toisia koiria kohtaan, eroahdistusta ja paukuarkuutta. Koiran sukupuolella ei näytä olevan eroa käyttäytymiseen.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Paimennus on belgianpaimenkoiran alkuperäinen käyttötarkoitus. Kokeet mittaavat koiran luontaisia paimennustaipumuksia ja työskentelykykyä. Vuosina 2014 – 2023 paimennusvalionarvoja myönnettiin kuusi.

Taulukko 17. 2013-2023 syntyneiden groenendaelien paimennuskokeisiin osallistuneet. Jokaiselta koiralta on huomioitu vain ylin paras tulos.

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
5	10	3	3	9	3	3	7	0	1	1

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen

2013 – 2023 groenendaeleille käyttövalionarvoja myönnettiin 26 kappaletta. Käyttöominaisuuksien säilyttäminen belgianpaimenkoirilla pyritään säilyttämään ja omistajia kannustetaan sekä kouluttamaan koiriaan että osallistumaan ominaisuuksia mittaaviin testeihin ja kokeisiin, jotta rodun tilannetta tältä osin pystytään seuraamaan. Belgianpaimenkoiran tulee olla innokas ja koulutuskelpoinen,

toiminnallinen käyttökoira.

Vertailu rodun kotimaahan ja muihin tärkeisiin maihin

Suomen luonnetestiä vastaavaa testausmenetelmää ei ole muissa maissa kuin Ruotsissa (MT). Vertailua ulkomaisiin uroksiin voimme tehdä vain kansainvälisillä palveluskoirakokeilla.

Eurooppalaisten koirien luonteita mitataan pääosin käyttötuloksilla, joista yleisimmin käytetään IGP:tä eli suojelukoetta (ent. IPO) sekä paimennusta. Ranskassa ja Belgiassa on käytössä sosiaalisuus testit.

Tällä hetkellä ei ole nähtävissä suuria eroja eri maiden populaatioiden luonteiden kohdalla Euroopassa.

Kokeet

Palveluskoirakoetta pidetään belgianpaimenkoiran rodunomaisena koemuotona.

Belgianpaimenkoira groenendaeleja kilpailee kansallisissa palveluskoirakokeissa kaikissa lajeissa ja muutamia koiria kilpailee myös suojelussa. Vuosittain järjestetään kansallisissa lajeissa sekä suojelussa rotumestaruuskokeet.

Jokaiselta koiralta on huomioitu vain ylin koulutustunnus. Koulutustunnuksen saaneen koiran AVO-luokan koulutustunnusta ei ole siis huomioitu taulukkoon mukaan, jos samalla koiralla ylin koulutustunnus on voittajaluokasta.

Taulukko 18. Groenendaelien pk-koetulokset. Koiralla voi olla tunnus useasta lajista. Jokaiselta koiralta on huomioitu vain ylin koulutustunnus.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rekisteröinnit	107	138	97	102	162	105	119	142	119	138	94
3-luokan koulutustunnus	11	10	3	7	6		2	5	1		
2-luokan koulutustunnus	1	7	1	6	4	2	3	4	1	1	
1-luokan koulutustunnus	4	8	2	4	3	4	5	3		3	2
Yhteensä	16	25	6	17	13	6	10	12	2	4	2

BH-kokeet

Alla olevassa taulukossa on vuosina 2013–2023 rekisteröityjen BH-kokeessa käyneiden koirien lukumäärä (myös hylätyt). Ko. aikavälillä rekisteröidyistä groenendaeleista on osallistunut BH-kokeeseen keskimäärin 16%.

Taulukko 19. Groenendaelien BH-koetulokset. Koiran koetulos on huomioitu vain kerran.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rekisteröinnit	107	138	97	102	162	105	119	142	119	138	94
BH-koe	18	32	11	28	24	16	18	27	14	15	10

Ampuminen poistettiin BH-kokeesta vuonna 2005.

TOKO

Belgianpaimenkoira sopii erittäin hyvin myös tottelevaisuuskokeisiin. Selvästi eniten koekäyntejä on alokas- ja avo-luokissa. Vuosittain järjestetään tokon rotumestaruuskilpailut.

Uusia tottelevaisuusvalionarvoja on myönnetty 15 kpl vuosina 2013 - 2023.

Taulukko 20. Groenendeliien tottelevaisuuskoetulokset 2013 – 2023 rekisteröidyistä. Jokaiselta koiralta on huomioitu vain paras tulos.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rekisteröinnit	107	138	97	102	162	105	119	142	119	138	94
ALO	10	10	1	5	7	3	3	5	3		1
AVO	4	4	1	4	3		6	2	3	1	2
VOI		4		2	1			3	2		1
EVL	2	3		2	1			1			
Yht.	16	21	2	13	12	3	9	11	8	1	4

RALLY-TOKO

Rally toko on melko uusi laji, mutta saavuttanut jo jonkin verran suosiota groenendael harrastajien keskuudessa. Rally-tokovalionarvoja groenendaeleille myönnettiin 2013 – 2023 aikana 10.

Taulukko 21. Groenendaelien rallytoko –koetulokset. Jokaiselta koiralta on huomioitu vain paras tulos.

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
9	12	3	17	16	6	16	11	17	8	8

AGILITY

Belgianpaimenkoira soveltuu rakenteeltaan erittäin hyvin myös agilityyn. Agilityssä kilpailuoikeus on 18 kk täyttäneellä koiralla. Agilityvalionarvoja on vuosina 2013 – 2023 myönnetty 46 kpl, joista 18 kpl on hyppyvalioita.

Taulukko 22. 2013–2023 syntyneiden ja agilityssä kilpailevien groenendaelien lukumäärä, koiralta on huomioitu vain paras tulos.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rekisteröinnit	107	138	97	102	162	105	119	142	119	138	94
3-luokka	8	11	1	14	11	9	5	7	7	3	
2-luokka	2	3	2	3	4		2	4		3	1
1-luokka	5	5	2	7	2	3	2	12	6	4	4
Yhteensä	15	19	5	24	18	12	9	23	13	10	5

Hyötykoira-, virka- tai muu työkäyttö

Groenendaelmuunnosta ei ole käytössä virkakoirina.

Belgianpaimenkoira monipuolisena harrastus- ja työkoirana soveltuu myös pelastuskoiratoimintaan, vesipelastukseen ja valjakkohiihtoon. Näissä lajeissa kilpailevien groenendaelien määrä on melko pieni.

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Belgianpaimenkoira on aktiivinen koirarotu, jolla on paimentyöskentelyyn tarvetta ja halukkuutta sekä vahti-, suojelu- ja palveluskoiran ominaisuudet, joten koiran kanssa on arjessa oltava aktiivinen. Parhaiten rodun palvelu- ja työskentelyhalukkuus tulee täytetyksi harrasteissa ja reippaalla liikunnalla.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Belgianpaimenkoira leimautuu vahvasti ohjaajaansa ja perheeseensä. Sen tulee olla tasapainoinen, hyvähermoinen ja sopeutua arjen haasteisiin. Aktiivisena palveluskoirana se tarvitsee säännöllistä tekemistä ja aivovoimistelua, jotta se pysyy rauhallisena kotioloissa. Tästä syystä belgianpaimenkoiralle tulisi opettaa rauhoittuminen jo pennusta saakka.

Belgianpaimenkoiralla voi esiintyä eroahdistusta, mikä ilmenee esimerkiksi ääntelynä tai tuhoamisena yksin ollessa.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Belgianpaimenkoiran lisääntymisen tulisi tapahtua luonnollisesti ilman merkittäviä ongelmia. Terveessä rodussa astutusten tulisi sujua normaalisti, narttujen tiinehtyä helposti ja synnyttää sekä hoitaa pentujaan itsenäisesti. Tällä hetkellä ei ole kattavia tilastoja lisääntymisongelmista.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Belgianpaimenkoiran tulee olla rotumääritelmän mukaan tarkkaavainen ja varmaluonteinen, ilman pelkoa tai aggressiivisuutta.

Pelot ja ääniherkkyys

Äänivarmuus liittyy koiran hermorakenteeseen, ja ääniarkuus on voimakkaasti periytyvä ominaisuus, joka voi vaikeuttaa arkea.

Terveyskyselyjen perusteella groenendaeleilla on havaittu ääniherkyyttä sekä paukkuarkuutta. Lisäksi ongelmia ilmenee erilaisten alustojen, kuten liukkaiden lattioiden tai portaiden kanssa.

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Alle vuoden ikäisenä belgianpaimenkoira käy läpi herkän ikävaiheen, jossa hormonit vaikuttavat sen käytökseen.

Nuori koira voi alkaa pelätä aiemmin neutraaleja asioita ja reagoida murisemalla, haukkumalla, hyökkäämällä tai pakenemalla.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Belgianpaimenkoirilla ei esiinny käyttäytymiseen vaikuttavia rakenteellisia ongelmia.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmakohdat

Belgianpaimenkoira groenendaelin luonteesta ja käyttäytymisestä saadaan tietoa terveystarkastuksesta, luonnetesteistä, MH-kuvauksista ja kuolinsyytilastoista. Ongelmia ovat toimintakyvyn ja taisteluhaluun puutteet sekä liiallinen vilkkaus, joka heikentää keskittymiskykyä. Palveluskoirana groenendaelin tulee olla toimintakykyinen, taisteluhaluinen ja keskittynyt, joten jalostuksessa näihin ominaisuuksiin on kiinnitettävä huomiota.

Arkuus ja aggressiivisuus ovat periytyviä piirteitä, ja terveystarkastuksen mukaan groenendaeleilla esiintyy jonkin verran arkuutta vieraita ihmisiä kohtaan sekä joillakin yksilöillä aggressiivisuutta muita koiria tai ihmisiä kohtaan, mikä näkyy myös kuolinsyytilastoissa. Lisäksi osalla koirista on ilmennyt ääniarkuutta, kuten paukkuarkuutta, pelkoa ukkosella ja reaktioita ilotulitteisiin.

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Jalostuksessa tulee suosia avoimia ja luoksepäästäviä koiria, eikä hermostuneita, arkoja, ääniherkkiä tai aggressiivisia yksilöitä saa käyttää jalostukseen. Koska belgianpaimenkoira on myös perhekoira, tasapainoinen luonne on tärkeä paitsi harrastuksissa myös arjessa. Yhteiskunnan vaatimusten kasvaessa jalostuksen tavoitteena on oltava koirat, joiden terävyys ja puolustustahto eivät haittaa normaalia elämää.

Omistajien osallistuminen terveystarkastuksiin on tärkeää, jotta yhdistys saa ajantasaista tietoa luonneominaisuuksista. Luonnetietoa voitaisiin myös lisätä sisällyttämällä PEVISA-ohjelmaan vaatimus luonnetestin, MH-kuvauksen tai palveluskoirakokeen suorittamisesta.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelman muutokset

Belgianpaimenkoirat ovat vuodesta 1995 kuuluneet PEVISA-ohjelman piiriin (JTO 2005: 30) lonkkaniveldysplasian ja silmäsairauksien osalta. Rodun ensimmäinen PEVISA-ohjelma hyväksyttiin yleiskokouksessa marraskuussa 1993 (JTO 1994: 14) lonkkaniveldysplasian raja-arvolla B:n.

PEVISA-ohjelmalle on vuoden 2011 alusta lähtien ollut pysyvä poikkeus, että ulkomaisessa rekisterissä olevaa urosta voitu käyttää jalostukseen kerran ilman lonkkakuvaustulosta (JTO 2010: 31).

Silmäsairauksista rodun PEVISA-määräykset koskivat ensin perinnöllistä harmaakaihia (HC) sekä PRA:ta, sittemmin ohjelmaan liitettiin myös retinan dysplasia (RD) sekä pannus keratitis. Silmälausunnon voimassaoloaika on vaihdellut ollen alun 18 kuukautta, sen jälkeen 24 kuukautta, välillä 12 kuukautta ja tällä hetkellä jälleen 24 kuukautta.

Vuonna 2004 sisällytettiin PEVISA-ohjelmaan myös kyynärnivelten kuvauspakko ilman raja-arvoa.

PEVISA-ohjelma 2027 – 2031

Pentueen rekisteröinnin ehto on, että sen molemmat vanhemmat on virallisesti silmätarkastettu. Silmätarkastuslausunto ei astutushetkellä saa olla 24 kk vanhempi. Perinnöllistä harmaakaihia, PRA:ta, geograafista RD:tä, totaali RD:tä, plasmoomaa tai pannus keratitista sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Jos koiralla on todettu multifokaalinen RD tai muu katarakta, se on paritettava kyseisen sairauden suhteen terveeseen koiran kanssa. Vaatimus koskee Suomeen rekisteröityjä belgianpaimenkoiria.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelen kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi.

Lonkkanivelen löysyys aiheuttaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömän kontaktin, mikä johtaa epänormaaliin paineeseen, mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Lantion luutuminen valmistuu noin vuoden iässä, jolloin kipu usein helpottaa.

Kasvuhäiriö altistaa nivelrikolle, jonka kehittymiseen vaikuttavat perintö- ja ympäristötekijät. Oireet ilmenevät yleensä 3–12 kuukauden iässä kipuna, ontumisena ja liikkumisvaikeuksina. Aikuisilla oireet

liittyvät nivelrikkoon ja voivat ilmetä jäykkyytenä, ontumisena ja lihaskatona.

Hoitoon kuuluu painonhallinta, tulehduskipulääkkeet, nivelaineet, liikunta ja tarvittaessa kirurgiset toimenpiteet. Jalostuksen apuna käytetään lonkkien röntgenkuvausta ja jalostusarvoindeksiä lonkkavian vähentämiseksi.

Suomessa käytetään FCI:n vahvistamaa kansainvälistä lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

A ei muutoksia	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset. Lonkkamaljakon kraniolateraalinen reuna piirtyy terävänä ja on lievästi pyöristynyt. Nivelrako on tiivis ja tasainen. Norbergin asteikko vetoasennossa noin 105° (suosituksena).
B lähes normaali / rajatapaus	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat vähän epäyhdenmukaiset ja Norbergin asteikko vetoasennossa lähellä 105°, tai reisiluun pään keskus on mediaalisesti lonkkamaljakon dorsaalireunaan nähden ja reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset.
C lievä	Reisiluun pää ja lonkkamalja eivät ole yhdenmukaiset, Norbergin asteikko on noin 100° ja/tai lonkkamaljakon kraniolateraalinen reuna on vähän mataloitunut. Epätasaisuutta tai korkeintaan lieviä nivelrikkomuutoksia lonkkamaljan kraniaali-, kaudaali- tai dorsaalireunassa tai reisiluun päässä tai kaulassa.
D kohtalainen (keskivaikea)	Selvää epätasaisuutta reisiluun päässä ja lonkkamaljakossa, subluksaatio. Norbergin asteikko on suurempi kuin 90° (vain suosituksena). Lonkkamaljakon kraniolateraalireuna tasaantunut ja/tai nivelrikon merkkejä.
E vaikea	Selvästi dysplastinen lonkkanivel. Esim. luksaatio tai selvä subluksaatio, Nordbergin asteikko alle 90°, selvä lonkkamaljakon kraniaalireunan tasaantuminen, reisiluun pään epämuotoisuus (sienimäinen, tasaantunut) tai muut nivelrikkomuutokset.

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 6 vuoden ikään saakka. Tämän jälkeen arvostelussa on otettava huomioon koiran ikä ja erityisesti sekundäärinivelrikko.

(<http://kennelliitto.jelastic.planeetta.net/lonkkanivelen-kasvuhairio>, päivitetty 30.9.2013)

Lonkkaniveldysplasia groenendaeleilla

Vuosina 1995 – 2004 syntyneiden groenendaelien lonkkaniveldysplasian esiintymistiheys oli 10 % (tutkittuja 54 %) ja vuosina 2005 – 2014 syntyneiden 9 % (tutkittu 61 %). Vuosina 2013 – 2023 syntyneiden kohdalla kuvattujen osuus oli keskimäärin 61 % ja dysplasian keskimääräinen esiintyvyys on noussut 12 %:iin. Lonkkaniveldysplasia rodussa on noususuuntainen.

Taulukko 23. Lonkkaniveldysplasia 2013-2023 syntyneillä groenendaeleilla.

Vuosi	Syntyneitä	A	B	C	D	E	Yhteensä
2013	122	42	14	10	0	0	66
2014	142	49	25	10	1	0	85
2015	81	29	13	5	3	0	50
2016	128	57	28	4	2	0	91
2017	149	56	20	5	7	0	88
2018	96	33	17	3	1	1	55
2019	118	49	22	6	0	0	77
2020	146	51	35	11	1	0	98

2021	144	47	30	17	4	0	98
2022	127	42	22	9	0	0	73
2023	98	35	12	5	0	0	52
Yhteensä	1351	490	238	85	19	1	833

Vuosi	Tutkittu	A	B	C	D	E
2013	54%	64%	21%	15%	0%	0%
2014	60%	58%	29%	12%	1%	0%
2015	62%	58%	26%	10%	6%	0%
2016	71%	63%	31%	4%	2%	0%
2017	59%	64%	23%	6%	8%	0%
2018	57%	60%	31%	5%	2%	2%
2019	65%	64%	29%	8%	0%	0%
2020	67%	52%	36%	11%	1%	0%
2021	68%	48%	31%	17%	4%	0%
2022	57%	58%	30%	12%	0%	0%
2023	53%	67%	23%	10%	0%	0%
Yhteensä	62%	59%	29%	10%	2%	0%

Kyynärnivelen kasvuhäiriöt

Kyynärnivelen kasvuhäiriö periytyy useiden geenien kautta, ja sen tyyppi vaihtelee roduittain. Uroksilla häiriö on yleisempi suuremman painon ja mahdollisten hormonaalisten tekijöiden vuoksi. Perinnöllisyys on merkittävin tekijä, mutta ympäristö vaikuttaa oireiden ilmenemiseen.

Oireet alkavat yleensä 4–7 kuukauden iässä ontumisena, joka voi pahentua rasituksessa tai levon jälkeen. Molemmipuolinen kasvuhäiriö voi vaikeuttaa ontuman havaitsemista. Aikuisena oireet liittyvät usein nivelrikkoon. Leikkaushoidon tehosta ei ole kattavaa tutkimusta, ja nivelrikko kehittyy yleensä hoitamattomana, mutta myös leikatussa nivelessä.

Nivelriikon hoidossa keskeisiä ovat painonhallinta, liikunnan rajoitus ja tulehduskipulääkkeet. Suomessa jalostusvalinnassa käytetään röntgenkuvauksen lisäksi jalostusarvoindeksijä, jotka huomioivat perinnöllisyyden ja vähentävät ympäristötekijöiden vaikutusta.

Suomessa arvostelussa käytetään IEWG:n esittämää kansainvälistä kyynärniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

0	Ei muutoksia.
1 lievät muutokset	Lievät nivelrikkomuutokset (artroosi) yleensä ensiksi kyynärpään ulokkeen (processus anconaeus) yläpinnassa (2 mm vahvuuteen saakka).
2 kohtalaiset muutokset	Edellä mainittuja muutoksia 5 mm saakka ja/tai muutoksia varttinäluun nivelosassa, varisliäkkeessä (processus coronoideus) ja/tai lievää epämuotoisuutta.
3 voimakkaat muutokset	Edellisen ylittävät rappeutumismuutokset/voimakas epämuotoisuus. Kiinnittymätön processus anconaeus.

(<http://kennelliitto.jelastic.planeetta.net/kyynarnivelen-kasvuhairiot>, päivitetty 30.9.2010)

Kyynärniveldysplasia groenendaelilla

Vuosina 1996–2000 rekisteröityjen groenendaeleiden kyynärniveldysplasian esiintymistiheys oli 13 % (tutkittuja 43 %) ja vuosina 2001–2005 rekisteröityjen 9 % (tutkittu 54 %). Vuosina 2006–2010 rekisteröityjen kohdalla tutkittujen osuus on lisääntynyt 63 %:iin dysplasian esiintymistiheyden ollessa 10 %. Vuosina 2011–2015 rekisteröidyistä groenendaeleista on kuvattu 57%. Dysplasian osuus on laskenut yhden prosenttiyksikön (9%). 3-asteen muutoksia esiintyy vain yksittäistapauksina, joista osa on trauman aiheuttamia (jolloin lausunto on automaattisesti asteikon huonoin). Vuosina 2013–2023 syntyneistä groenendaeleista on kuvattu 61%. Dysplasian osuus noussut keskimäärin 11%:iin.

Taulukko 24. Vuosina 2013–2023 syntyneiden groenendaelien kyynärtutkimustulokset.

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	Yhteensä
2013	122	56	10	0	0	66
2014	142	77	4	3	0	84
2015	81	47	2	1	0	50
2016	128	84	6	1	0	91
2017	149	83	4	1	0	88
2018	96	42	7	6	1	56
2019	118	73	4	0	0	77
2020	146	88	5	4	1	98
2021	144	81	13	4	0	98
2022	127	68	5	1	1	75
2023	98	48	4	0	0	52
Yhteensä	1351	747	64	21	3	835
Vuosi	Tutkittu	0	1	2	3	
2013	54%	85%	15%	0%	0%	
2014	59%	92%	5%	4%	0%	
2015	62%	94%	4%	2%	0%	
2016	71%	92%	7%	1%	0%	
2017	59%	94%	5%	1%	0%	
2018	58%	75%	12%	11%	2%	
2019	65%	95%	5%	0%	0%	
2020	67%	90%	5%	4%	1%	
2021	68%	83%	13%	4%	0%	
2022	59%	91%	7%	1%	1%	
2023	53%	92%	8%	0%	0%	
Yhteensä	62%	89%	8%	3%	0%	

Yleisimmät perinnölliset silmänsairaudet

Perinnöllinen harmaakaihi

Perinnöllinen harmaakaihi (hereditaarinen katarakta) samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan ja voi johtaa sokeuteen. Periytymismekanismi on usein autosomaalinen resessiivinen, mutta ei aina tiedossa. Kaihin alkamisikä vaihtelee, ja se voi olla synnynnäinen tai hankittu.

Perinnöllinen kaihi voidaan todeta virallisessa silmätutkimuksessa biomikroskooppitutkimuksen avulla. Kaihi voidaan poistaa leikkauksella (fakoemulsifikaatio), joka on tehokkain ennen täydellistä samentumista, edellyttäen, että silmänpohja on terve.

Pannus/Plasmooma

Pannus eli krooninen pinnallinen sarveiskalvon tulehdus on autoimmuuniperäinen etenevä silmänsairaus. Tyypillisiä löydöksiä silmätutkimuksessa ovat sarveiskalvojen verisuonittuminen, sidekudostuminen ja pigmentoituminen. Muutokset ilmenevät yleensä molemmissa silmissä. Pannus voi erityisesti hoitamattomana johtaa koiran sokeutumiseen.

Plasmoomalla tarkoitetaan vilkkuluomen reunan paksuuntumista immuunivälitteisen tulehduksen seurauksena.

(<http://www.koirangeenit.fi/projektit/tutkimusprojektit/silmasairaudet/pannus-plasmooma/>)

Etenevä verkkokalvon surkastuma (PRA)

PRA (progressiivinen retina atrofia) on perinnöllinen verkkokalvon surkastuma, joka tuhoaa silmän valoa aistivia soluja. Sairautta esiintyy eri muodoissa eri roduilla, ja se voi alkaa missä iässä tahansa. Yleisin periytymismekanismi on autosomaalinen resessiivinen.

PRA:n oireet alkavat yleensä hämäränäön heikkenemisellä verkkokalvon sauvasolujen surkastuessa, ja lopulta koira sokeutuu tappisolujen vaurioituessa. Pupillit laajenevat, ja silmänpohjan heijaste voimistuu.

Sairauteen ei ole hoitoa, mutta sokea koira voi pärjätä tutussa ympäristössä. Diagnoosi tehdään silmänpohjatutkimuksella tai ERG-tutkimuksella. PRA-sairaita koiria ei saa käyttää jalostukseen, mutta geenitestillä kantajaksi todettu koira voidaan yhdistää geneettisesti terveeseen kumppaniin.

RD (retinan dysplasia eli verkkokalvon synnynnäinen kehityshäiriö) jaetaan kolmeen muotoon, multifokaaliin (MRD), geografiseen (GRD) ja totaaliseen (TRD). MRD:ssa verkkokalvolla näkyy yksittäisiä poimuja, jotka syntyvät verkkokalvon paikallisen virhekehityksen seurauksena. Poimujen määrä voi vaihdella. MRD ei vaikuta näkökykyyn. GRD:ssa verkkokalvo on väärin kehittynyt laajemmalla alueella, mikä voi vaikuttaa koiran näkökykyyn ja TRD:ssa verkkokalvo on kokonaan irtautunut, mikä aiheuttaa silmän täydellisen sokeuden.

PHTVL/PHPV (persistent hyperplastic tunica vasculosa lentis/persistent hyperplastic primary vitreous) on kirjainlyhenne sairauksista, joissa linssin ja silmänpohjan välinen sikiöaikainen verisuoniverkosto ei surkastu normaalisti syntymän jälkeen. Löydös jaetaan vakavuudeltaan kuuteen asteeseen, joista aste 6 tarkoittaa sitä, että silmä on sokea. Lievimässä asteessa (1) näkyy linssin takapinnalla ainoastaan pieniä pigmenttipisteitä, jotka eivät vaikuta näkökykyyn eivätkä muutokset pahene iän myötä.

PPM (persistent pupillary membranes)

Kyseessä on synnynnäisiä sikiöaikaisten verisuonten ja kalvojen jäänteitä iiriksessä eli värikalvossa. Vakavimmat asteet, joissa jäänteet kiinnittyvät linssin etupinnalle ja/tai sarveiskalvon sisäpinnalle, voivat vaikuttaa näkökykyyn.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä näkyvät kaikki eläinlääkärin tutkimuksen yhteydessä perinnölliseksi oletettavat silmäsairausdiagnoosit. Lausunnot tallennetaan Kennelliiton tietokantaan seuraavasti:

Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	Koiralla ei ole todettu minkään silmäsairauden oireita.
Sairaus: todettu	Koiralla on todettu lausunnossa mainittu sairaus.
Sairaus: avoin	Koiralla on todettu lausunnossa mainittuun synnynnäiseen sairauteen viittaavia oireita, mutta muutokset ovat epätyypillisiä.
Sairaus: epäilyttävä	Koiralla on todettu vähäisiä tai epätyypillisiä lausunnossa mainitun, ei-synnynnäisen sairauden oireita. Suositellaan uusintatutkimusta esimerkiksi vuoden kuluttua.

Tutkimuksen yhteydessä havaitut lisähuomiot ei-perinnöllisistä muutoksista sekä periytymiseltään epäselvät sairaudet eivät näy julkisessa tietokannassa.

Silmäsairaudet groenendaelilla

2000-luvun aikana on tutkittujen groenendaelien osuutta saatu jonkin verran lisättyä, mutta viime vuosina tutkittujen osuus on laskenut alle 40%:iin. Silmälöydökset ovat groenendaeleilla edelleen harvinaisia, mutta monet koirat tutkitaan vain kerran ja niin nuorina, ettei esim. perinnöllisen harmaakaihin puhkeamista vielä voida havaita. Pannus/plasmooma taas saatetaan diagnosoida virallisten silmätarkastusten ulkopuolella, jolloin tieto sairaudesta ei päädy Kennelliiton tietokantaan.

Vuosina 1994–2002 rekisteröidyillä koirilla perinnöllinen harmaakaihi todettiin 1,18 %:lla tutkituista koirista. Vuosina 2003–2012 rekisteröityjen koirien kohdalla kaihia sairastavien osuus oli 3,12 %:iin. Vuosina 2013–2023 rekisteröityjen kaihi todettiin keskimäärin 3,47% tutkituista. 2015–2024 lausutuista koirayksilöistä perinnöllistä kaihia on kirjattu 3,44 %:lle (34/989).

Taulukko 25. Vuosina 2013–2023 syntyneiden groenendaelien silmätutkimustulokset.

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %
2013	122	42	34%	39	93%
2014	142	65	46%	58	89%
2015	81	40	49%	34	85%
2016	128	70	55%	60	86%
2017	149	61	41%	52	85%
2018	96	48	50%	42	88%
2019	118	51	43%	41	80%
2020	146	58	40%	48	83%
2021	144	51	35%	44	86%
2022	127	37	29%	31	84%
2023	98	28	29%	22	79%

Diagnoosi	Esiintymiä
Distichiasis, todettu	3

Distichiasis/Ektooppinen cilia, Todettu	3
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	468
Kaihin laajuus, Lievä	2
Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty, Epäilyttävä	2
Keratiitti, Epäilyttävä	2
Keratiitti, Todettu	14
Keratiitti (CSK) / Pannus, epäilyttävä	1
Kortikaalinen katarakta, Todettu	3
Kuivasilmäisyys, Todettu	1
Lasiaisprolapsi/lasiaisvuoto, Todettu	1
Muu vähämerkityksellinen kaihi, Todettu	6
PHTVL/PHPV, Sairauden aste 1	4
Plasmooma, Todettu	6
Posterior polaarinen katarakta, Todettu	5
PPM, Todettu	1
PPM, iris-iris, Todettu	40
Punktaatti katarakta, Todettu	1
Punktaattikeratiitti, todettu	1
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, Todettu	1
RD, multifokaali, Todettu	1
Silmämuutosten vakavuus, Lievä	16
Silmämuutosten vakavuus, Vakava	1

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Selkämuutokset

Spondyloosi

ELT Anu Saikku-Bäckström

Spondyloosi on selkärangan rappeumasairaus, jossa nikamien väliin muodostuu luupiikkejä tai -siltoja. Se yleistyy iän myötä, mutta bokkereilla voi esiintyä jo nuorena ja on perinnöllinen (0,42–0,62). Jalostuksessa voidaan suosia spondyloosivapaita (SP0) tai lieviä muutoksia omaavia koiria.

Spondyloosin suositeltava kuvausikä bokkereilla on 2 vuotta. Oireet vaihtelevat yksilöllisesti, ja vaikeakin spondyloosi voi olla oireeton. Oireita voivat olla jäykkyys, kipu, ontuminen ja hyppäämishaluttomuus. Harvinaisemmassa lateraalisessa spondyloosissa voi esiintyä halvausoireita tai pidätyskyvyttömyyttä.

Diagnoosi perustuu röntgen-, CT- tai MRI-kuvaukseen. Koska tauti on yleinen, vain vaikeat tapaukset tulisi sulkea pois jalostuksesta. Spondyloosipuhdas (SP0) selkä ei aina tarkoita täysin tervettä selkärankaa, sillä muita nikamamuutoksia voi esiintyä.

Arvostelussa käytettävä asteikko (1.6.2013 alkaen):

SP0, puhdas	Ei muutoksia.
SP1, lievä	Todetaan < 3 mm piikkejä korkeintaan 4 nikamavälissä tai > 3 mm piikkejä korkeintaan 3 nikamavälissä tai saareke korkeintaan 2 nikamavälissä.

SP2, selkeä	Todetaan silloittuma (täysi tai vajaa) korkeintaan 2 nikamavälissä ja/tai suuria saarekkeita korkeintaan 2 nikamavälissä.
SP3, keskivaikea	Todetaan silloittumia (täysiä tai vajaita) ja/tai suuria saarekkeita 3–7 nikamavälissä.
SP4, vaikea	Edellisiä vakavammat muutokset.

Lausunnossa otetaan huomioon kaikki rintanikamat (1–13) sekä lannenikamat (1–7) ja ristiluu.

Arvostelussa käytettävä asteikko (1.6.2013 alkaen): lausunnossa otetaan huomioon kaikki rintanikamat (1–13) sekä lannenikamat (1–7) ja ristiluu.

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 5 ikävuoteen saakka. Tämän jälkeen arvostelussa otetaan huomioon koiran ikä siten, että 5–7 vuotiaalla koiralla jätetään huomioimatta yksi silloittuma ja 8-vuotiaalla tai vanhemmalla koiralla jätetään huomioimatta kaksi silloittumaa. Kuitenkin jos vanhallakin koiralla on silloittumaa, ei se voi saada SP0 lausuntoa.

Välimuotoinen lanne-ristinikama

ELL Anu Lappalainen, Helsingin yliopisto

Välimuotoinen lanne-ristinikama (LTV) on synnynnäinen ja perinnöllinen nikamaepämuodostuma, jonka periytymismekanismeja ei tunneta. LTV tarkoittaa nikamaa, jossa on sekä lanne- että ristinikaman piirteitä. Se voi olla symmetrinen tai epäsymmetrinen ja havaitaan usein lonkkakuvasta. Joillain koirilla on poikkeava määrä lannenikamia (L6 tai L8).

LTV:aa esiintyy monilla roduilla, ja saksanpaimenkoirilla sen on todettu altistavan selkävaivoille. Se voi johtaa lanne-ristiluuliitoksen rappeutumiseen, mikä voi aiheuttaa selkäkipuja ja pahimmillaan takajalkojen halvausoireita. Hoitona käytetään lepoa, kipulääkkeitä ja tarvittaessa leikkausta. Kotikoirat pärjäävät usein hyvin, mutta harrastus- ja työkoirien ennuste on epävarma.

LTV:sta voi saada lausunnon 12 kuukautta täyttänyt koira. Arvostelussa käytetty asteikko:

LTV0	Ei muutoksia
LTV1	Jakautunut ristiluun keskiharjanne (S1–S2)
LTV2	Symmetrinen välimuotoinen lanne-ristinikama
LTV3	Epäsymmetrinen lanne-ristinikama
LTV4	6 tai 8 lannenikamaa

(<http://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-selkamuutokset>)

Taulukko 26. Välimuotoinen lanne-ristinikama (LTV) 2013–2023 syntyneillä groenendaeleilla. (Lähde: Kennelliitto)

Vuosi	LTV0	LTV1	LTV2	LTV3	LTV4	Yht.
2013	45	1	1	1	1	49
2014	64	6	0	1	0	70
2015	35	1	2	0	1	39
2016	70	7	0	0	0	77
2017	75	3	3	1	1	83
2018	44	6	0	0	0	50

2019	57	7	2	0	0	66
2020	77	11	4	7	2	101
2021	68	10	8	2	1	89
2022	55	7	0	1	0	63
2023	29	3	0	0	0	32

Nikamaepämuodostumat

Selkärangan nikamien epämuodostumia (VA) esiintyy useilla roduilla, erityisesti brakykefaalisilla "korkkiruuvihäntäisillä" roduilla kuten bostoninterrierillä, englanninbulldogilla ja ranskanbulldogilla. Näillä koirilla koko selkäranka voi olla epämuotoinen. Tavallisimpia VA-muotoja ovat puolinikamat ja perhosnikamat.

Spina bifida on tila, jossa nikaman katto ei sulkeudu kunnolla, jättäen selkäytimen suojaamatta. Häntä ja ristiluu voivat olla epämuodostuneita, mikä voi aiheuttaa jäykkyyttä, ulostamisvaikeuksia tai ihovaurioita. Jos epämuodostuneet nikamat painavat selkäydintä, seurauksena voi olla kipuja ja neurologisia ongelmia. Nikamaepämuodostumia esiintyy todennäköisesti kaikilla näiden rotujen yksilöillä, mutta niiden määrä ja vakavuus vaihtelevat.

Nikamien epämuodostumista voi saada lausunnon 12 kuukautta täyttänyt koira. Arvostelussa käytetty asteikko:

VA0, normaali	Ei muutoksia
VA1, lievä	1–2 epämuodostunutta nikamaa
VA2, selkeä	3–4 epämuodostunutta nikamaa
VA3, keskivaikea	5–9 epämuodostunutta nikamaa
VA4, vaikea	10 tai useampi epämuodostunut nikama

Joillakin koirilla voi olla nikamissa hyvin lieviä poikkeamia normaalista. Tällöin koira saa tuloksen VA0 (normaali), mutta lausunnon lisätietoihin merkitään VA-rajatapaus. Myös tällaisten muutosten lukumäärä näkyy koiran tiedoissa jalostustietojärjestelmässä. Yleisin tällainen muutos on lievä viimeisen rintanikaman vaillinaisesti kehittynyt kylkiluupari. Jos muutos ei kuitenkaan ole lievä tai koiralla todetaan myös muita nikamaepämuotoisuuksia, ei koira tällöin voi saada tulosta VA0.

Taulukko 27. Selkärangan epämuodostumat (VA) 2013-2023 syntyneillä groenendaeleilla. (Lähde: Kennelliitto)

Vuosi	VA0	VA1	VA2	VA3	VA4	Yht.
2013	41	1	0	0	0	42
2014	64	0	0	0	0	64
2015	34	1	0	0	0	35
2016	70	1	0	0	0	71
2017	79	2	0	0	0	81
2018	44	0	0	0	0	44
2019	58	3	0	0	0	61
2020	91	1	0	0	0	92
2021	80	7	0	0	0	87
2022	61	0	0	0	0	61
2023	28	0	0	0	0	28

Olkapää

Vilma Reunanen, pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri

Osteokondroosi (OC) on kasvuhäiriö, jossa ruston alainen luutuminen epäonnistuu, aiheuttaen rustovaurion ja mahdollisesti tulehduksen nivelessä. Osteocondrosis dissecans (OCD) on tila, jossa rustopala irtaantuu. OC on yleisintä olkanivelessä, mutta voi esiintyä myös muissa nivelissä ja selkänikamissa.

Oireena on epämääräinen ontuma, joka ilmenee yleensä 3–9 kuukauden iässä, mutta joskus vasta aikuisena. Röntgenkuvissa OC näkyy kuoppa- tai tasaantumana luussa. Hoito suunnitellaan yksilöllisesti: lievät tapaukset voivat hyötyä konservatiivisesta hoidosta (painonhallinta, liikunnan rajoitus, lääkitys), mutta raskasrakenteisilla koirilla suositellaan usein leikkausta. Varhainen diagnoosi parantaa ennustetta ja hidastaa nivelrikon kehittymistä.

OC on monigeeninen perinnöllinen sairaus, jonka puhkeamiseen vaikuttavat myös ympäristötekijät, kuten nopea kasvu, ylipaino ja fyysinen trauma. Koska sairaus voi periytyä oireettomilta koirilta, jalostuksessa on huomioitava koko suku, eikä OC:sta kärsiviä koiria tule käyttää jalostukseen.

Epilepsia

Epilepsia on koirien yleisin hermostosairaus, joka voi johtua perinnöllisistä tai ei-perinnöllisistä syistä, kuten kasvaimista, traumaista, infektiosta tai aineenvaihdunnan häiriöistä. Perinnöllistä epilepsiaa esiintyy lähes kaikissa roduissa, ja joissakin se on erittäin yleinen.

Perinnöllisen epilepsian oireita ovat toistuvat tajuttomuus-kouristuskohtaukset tai poissaolokohtaukset, jotka johtuvat aivojen sähkökemiallisesta häiriöstä. Kohtaukset voivat olla yleistyneitä tai paikallisia. Tauti puhkeaa yleensä ½–5 vuoden iässä ja diagnosoidaan poissulkumenetelmällä.

Epilepsian periytymismalli on monimutkainen ja vaihtelee roduittain. Joillakin roduilla, kuten Lagotto Romagnololla, sairaus johtuu tunnetusta geenimutaatiosta, ja siihen on olemassa geenitesti. Belgianpaimenkoirilla on tunnistettu ADAM23-geenimuoto, joka altistaa epilepsialle mutta ei yksinään aiheuta sitä.

<https://www.koirangeenit.fi/projektit/tutkimusprojektit/neurologiset-sairaudet/epilepsia/>

Kasvainsairaudet

Belgianpaimenkoirilla (erityisesti pitkäkarvaiset Groenendael ja Tervueren) esiintyy vuosina 2013–2023 erityisesti seuraavia kasvainsairauksia:

- vatsasyöpä (gastric carcinoma)
- ihokasvaimet – erityisesti mast cell tumor (mastocytoma)
- nisäkasvaimet (narttukoirilla)

Vatsasyöpä on rodulla merkittävä syöpäriski. Belgianpaimenkoirilla kannattaa erityisesti seurata vatsasyövän merkkejä (esim. oksentelu, painonlasku) sekä iän myötä kehittyviä ihokasvaimia, erityisesti mast-solukasvaimia. Steriloimattomilla nartuilla riskinä ovat myös nisäkasvaimet. Muut syöpätyypit esiintyvät rodulla kuten muillakin suurilla roduilla.

Kivesviat

Koirilla kivekset laskeutuvat niiden synnyinsijoiltaan vatsaontelon takaseinämän vierestä nivuskanavan kautta kivespusseihin syntymän jälkeen. Normaalisti kivesten tulisi olla lopullisilla paikoillaan hyvissä ajoin ennen pennun luovutusikää. Koirilla kivesviasta puhuttaessa tarkoitetaan yleensä piilokiveksisyyttä, jolloin toinen tai molemmat kivekset ovat jääneet laskeutumatta kivespusseihin.

Autoimmuunisairaudet

Kaikki eläimet ja ihmiset altistuvat päivittäin elimistölle vieraille aineille, kuten bakteereille ja viruksille, joilta immuunijärjestelmä suojaa. Joskus immuunijärjestelmä häiriintyy ja alkaa virheellisesti tuhota omia kudoksia, mikä johtaa autoimmuunisairauksiin.

Koirilla esiintyy monia autoimmuunisairauksia, joista osa on yleisempiä tietyillä roduilla. Ne vaikuttavat lähes yhtä paljon uroksiin ja narttuihin, mutta esimerkiksi Addisonin tauti on yleisempi nartuilla. Useimmat autoimmuunisairaudet puhkeavat aikuisilla koirilla, mutta SRMA ilmenee usein jo nuorilla koirilla (8–18 kk).

Autoimmuunisairaudet ovat lisääntyneet sekä ihmisillä että koirilla, ja geeniperimän on todettu vaikuttavan niiden syntyyn. Niitä tutkitaan yhä enemmän, ja monien endokriinisten sairauksien taustalla on autoimmuunitulehdus.

Atopia ja allergiat

Atopia on elinikäinen, mutta hallittavissa oleva sairaus, joka on koirien yleisin ihosairaus. Se alkaa yleensä 6 kuukauden ja 3 vuoden iässä ja aiheuttaa kutinaa, ihon rikkoutumista, hilseilyä ja turkin huonokuntoisuutta. Oireet paikantuvat usein kasvoihin, korviin, tassuihin, jalkoihin ja vatsan alueelle. Toistuvat korvatulehdukset ovat yleisiä.

Atopia voi aiheuttaa kausittaisia tai jatkuvia oireita. Jos oireet ovat alusta asti jatkuvia, syynä voi olla ruoka-aineallergia, joka on kuitenkin harvinaisempi ja liittyy usein myös ruoansulatuskanavan ongelmiin.

Diagnoosi tehdään oireiden, ihotestien tai verikokeiden perusteella. Hoitoon kuuluu allergeenialtistuksen vähentäminen, pesut, tulehdusten hallinta sekä tarvittaessa siedätyshoito ja lääkitys. Atooppista tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Suolisto-ongelmat

Koirien erilaisia suolisto-ongelmia on tutkittu laajasti, ja esimerkiksi koirien vatsasyövistä tehdyissä tutkimuksissa belgianpaimenkoirien groenendael- ja tervuerenmuunnokset mainitaan riskirotuina useissa eri lähteissä (Esim. Seim-Wikse et al. Breed predisposition to canine gastric carcinoma - a study based on the Norwegian canine cancer register, 2013). Vatsasyövät ylipäättään ovat yleisempiä koirilla kuin muilla lemmikkieläimillä.

Tervuereneilla tiedetään esiintyvän myös verraten nuorena puhkeavaa vatsasyöpää.

Pikkuaivojen rappeuma (Ataksia)

Etenevä pikkuaivorappeuma (CA) on useilla koiraroduilla esiintyvä sairaus, jossa pikkuaivojen kuorikerroksen solut tuhoutuvat. Pikkuaivot säätelevät liikkeiden koordinaatiota, ja sairauden oireita ovat tasapainovaikeudet, kömpelyys, haparoiminen, kaatuilu ja törmäily. Lisäksi voi esiintyä aikomustärinää, erityisesti keskittyessä.

Sairauden alkamisikä ja etenemisnopeus vaihtelevat roduittain ja riippuvat geenivirheestä. Osa muodoista alkaa jo pentuiässä ja etenee nopeasti, kun taas toiset alkavat myöhemmin ja etenevät hitaammin. Periytyminen on todennäköisesti peittyvää, eli sairastuakseen koiran on perittävä virheellinen geeni molemmilta vanhemmilta. Pikkuaivorappeuman geenivirhe on tunnistettu suomenajokoirilta.

Ataxiaa on todettu Euroopassa lähinnä malinois-muunnoksessa, mutta se vaikuttaa myös sekalinjaisiin groendaeleihin ja tervuereneihin ja niiden jalostuskäyttöön. Ataxiaa on kahta muotoa ja puhutaan Ataxia1:stä (SDCA1) ja Ataxia2:sta (SDCA2). Ataxia1:ssä oireet ilmenevät yleensä ennen 2kk ikää, yleensä 4,5-8 viikon iässä. Ataxia2:sa oireet ilmenevät 4-6 viikon välillä eli se on nopeammin etenevä sairaus kuin Ataxia1.

Ataxiaan on olemassa geenitesti. Yhdistyksen suositus on, että kantajia ei saa yhdistää keskenään, eikä tutkimattomaan. Kantaja voidaan yhdistää vain terveen kanssa, jolloin jälkeläiset tulee testata ennen jalostuskäyttöä.

(<https://www.koirangeenit.fi/projektit/tutkimusprojektit/neurologiset-sairaudet/pikkuaivojen-rappeuma-ataksia/>)

Purentavirheet ja hammaspuutokset

Normaali belgianpaimenkoiran purenta on leikkaava ns. saksipurenta. Myös tasapurenta on sallittu. Yleisin virhe belgianpaimenkoiran hampaistossa on virheellinen purenta eli alapurenta tai vinopurenta. Hammaspuutoksista yleisin on toisen välihampaan (P2) puutos. P2 voi puuttua yksittäisesti kummasta tahansa leuanpuoliskosta joko ylhäältä tai alhaalta tai niitä voi puuttua useita, jopa kaikki neljä.

Rodulla ilmenevien sairauksien tilastointi

SBPKY:llä on belgianpaimenkoirien terveystilanteen kartoittamiseen käytössä internetlomake, joka löytyy yhdistyksen internetsivuilta <http://www.finbelge.fi/> → Jalostus → Lomakkeet, ohjeet → Terveystietolomake. Jokaisen koiran tiedot päivitetään niin ikään yhdistyksen kotisivuilla olevaan julkiseen taulukkoon; näin informaatio on vapaasti niin kasvattajien kuin pennunostajien käytössä.

Lisäksi käyttöbelgi.info tarjoaa erittäin kattavan, lajikohtaisesti erikoistuneen tietokannan suomalaisista käyttölinjaisista belgianpaimenkoirista. Se on erityisen arvokas jalostustyön ja harrastustoiminnan tukena.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Taulukko 28. Koiranetin kuolinsyytilasto (jtj haettu 18.2.2026).

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	9 vuotta 10 kuukautta	5
Hermostollinen sairaus	8 vuotta 3 kuukautta	36
Iho- ja korvasairaudet	12 vuotta 9 kuukautta	2
Immunologinen sairaus	6 vuotta 10 kuukautta	11
Kadonnut	6 vuotta 1 kuukautta	1
Kasvainsairaudet, syöpä	10 vuotta 0 kuukautta	263
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	9 vuotta 9 kuukautta	23
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	10 vuotta 5 kuukautta	72
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	5 vuotta 8 kuukautta	34
Luusto- ja nivelsairaus	7 vuotta 5 kuukautta	39
Maksan tai ruoansulatuskanavan sairaus	9 vuotta 6 kuukautta	29
Muu sairaus, jota ei ole listalla	10 vuotta 2 kuukautta	78
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	0 vuotta 7 kuukautta	3
Petovahinko	6 vuotta 0 kuukautta	1
Selkäsairaus	8 vuotta 2 kuukautta	26
Silmäsairaus	8 vuotta 11 kuukautta	1
Sisäeritysrauhasten sairaus	8 vuotta 6 kuukautta	6

Sydänsairaus	10 vuotta 6 kuukautta	18
Synnytysvaikeus	6 vuotta 2 kuukautta	1
Tapaturma tai liikennevahinko	6 vuotta 2 kuukautta	38
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	13 vuotta 9 kuukautta	339
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	10 vuotta 10 kuukautta	18
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	11 vuotta 0 kuukautta	174
Kaikki yhteensä	10 vuotta 9 kuukautta	1218

Koiranetin kuolinsyytilaston mukaan groenendaelin keskimääräinen elinikä on lähes 11 vuotta ja vanhuusikä vajaa 14 vuotta. Selvästi yleisimpänä kuolinsyynä on ilmoitettu kasvainsairaudet, syöpä (21,6 %), keskimäärin 10 vuoden iässä. Kasvainsairauksien prosenttiosuus ilmoitetuista kuolinsyistä on groenendaelilla kaksinkertainen malinoisin verrattuna ja hermostolliset sairaudet, 3 %, kolminkertaiset. Groenendaelien lopetussyynä käytösongelmat tai -häiriöt (n. 3 %) ovat vastaavasti 2 % vähäisemmät, kuin malinoiseilla.

Groenendaelin toiseksi yleisin kuolinsyyn merkintätapa tilastossa ovat muut sairaudet (6 %), joita ei ole listassa eriteltyä.

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Groenendael muunnoksen keskimääräinen pentuekoko v. 1993 – 2002 rekisteröidyissä pentueissa oli 5,7 ja v. 2003 – 2012 rekisteröidyissä pentueissa 5,3. Tällä tarkasteluvälillä 2013 - 2023 rekisteröidyissä pentueissa se oli 4,7. Pitkällä aikavälillä tarkasteltuna on pentuekoko siis hiukan laskusuunnassa.

Vuosina 2014-2023 syntyneissä groenendael pentueissa on Kennelliiton rotujärjestöaineiston mukaan käytetty 29 pentueen kohdalla keinosiemennystä, joista 19 tapauksessa pakastetta.

Astumisvaikeudet

Astumis-, tiinehtymis- tai synnytysvaikeuksia ei ole groenendaelilla yhdistyksen terveystarkastuksessa juuri raportoitu.

Tiinehtymisvaikeudet

Yksittäisiä synnytysongelmia voi esiintyä rodussa.

Keinosiemennystä ei tule käyttää nartuille, joiden kanssa normaali astutus ei ole aiemmin onnistunut ja jotka eivät ole synnyttäneet normaalisti.

Synnytysongelmat

Yksittäisiä synnytysongelmia voi esiintyä rodussa.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Yksittäisiä pentujen hoitamiseen liittyviä ongelmia voi esiintyä rodussa.

Pentukuolleisuus

Yksittäisiä pentujen kuolemia voi esiintyä rodussa.

Synnyttämisviat ja epämuodostumat

Yksittäisiä epämuodostumia voi esiintyä rodussa.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Belgianpaimenkoirilla ei yleisesti esiinny vakavia hyvinvointia heikentäviä anatomisia ongelmia, mutta joihinkin liioiteltuihin ulkomuodollisiin piirteisiin liittyy riskejä. Esimerkiksi liian kapea alaleuka voi liittyä pitkään ja kapeaan pään muotoon, jolloin hampaiden virheellinen asento aiheuttaa kipua ikenissä. Myös liian lyhyt selkä tai suora ja lyhyt olkavarsi voivat altistaa hyvinvointiongelmille.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Groenendaemuunnoksessa yleisimmin esiintyviä terveysongelmia terveystarkastuksen perusteella ovat kivesvika, autoimmuunisairaudet, epilepsia sekä herkkävatsaisuus ja hammaspuutokset ja purentaviat. Myös erilaisia selkärangan muutoksia esiintyy. Jotta selkäsairauksista saataisiin parempi kokonaiskuva, pitäisi tutkittujen koirien osuutta saada nostettua. Lopetuksen syynä selkäongelmat ovat yli 2 %:lla. Huomiota tulee kiinnittää myös immuunijärjestelmän ongelmiin, kuten allergioihin ja autoimmuunisairauksiin.

Ongelmien mahdollisia syitä

Belgianpaimenkoirien jalostusta vaikeuttavat sairaudet, kuten kivesvika, epilepsia, ruuansulatus- ja autoimmuunioingelmat sekä selkärankamuutokset, OCD, joiden periytymismekanismit ovat epäselviä ja joihin myös ympäristö vaikuttaa.

Ulkomaisten koirien käyttö jalostuksessa lisää riskejä, koska niiden terveystaustoja ei tunneta yhtä hyvin kuin kotimaisten koirien, mikä voi johtaa sairauksien huomaamattomaan leviämiseen.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Ryhmä: 1

FCI:n numero: 15

15.1 groenendael

15.2 laekenois

15.3 malinois

15.4 tervueren

Hyväksytty: FCI 22.6.2001

SKL-FKK 18.10.2002

BELGIANPAIMENKOIRA (BERGER BELGE)

GROENENDAEL, TERVUEREN, MALINOIS JA LAEKENOIS

Alkuperämaa: Belgia

KÄYTTÖTARKOITUS: Alun perin paimenkoira, nykyään työkoira (mm. vartiointi, suojele ja jäljestys) sekä monipuolinen palveluskoira, joka soveltuu myös perhekoiraksi.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Belgiassa käytettiin 1800-luvun lopulla karjalaumojen kuljettamiseen paljon koiria, jotka olivat tyypiltään epäyhtenäisiä ja karvapeitteeltään hyvin erilaisia.

Selkiyttäkseen asiaa, joukko innokkaita koiraharrastajia pyysi avukseen Cureghemin

Eläintieteellisen koulun professori A. Reulin, jota voidaan pitää rodun uranuurtajana ja kehittäjänä.

Rotu syntyi virallisesti vuosien 1891 ja 1897 välisenä aikana. Syyskuun 29. päivänä 1891

Brysselissä perustettiin Le Club du Chien de Berger Belge (belgianpaimenkoirayhdistys) ja vielä

samana vuonna 15.11. professori A. Reul järjesti Cureghemissa 117 koiran katselmuksen, jossa koirat luettelottiin ja niistä valittiin parhaat yksilöt. Seuraavina vuosina alkoi varsinainen jalostustyö, joka perustui ainoastaan muutamilla jalostusuroksilla harjoitettuun tiukkaan sukusiitokseen.

Le Club du Chien de Berger Belge laati jo 3.4.1892 rodun ensimmäisen hyvin yksityiskohtaisen rotumääritelmän. Siinä hyväksyttiin yksi rotu, jossa oli kolme karvanlaatumuunnosta. Belgianpaimenkoiraa pidettiin noihin aikoihin tavallisten ihmisten koirana, eikä sitä vielä arvostettu. Sen vuoksi Livre des Origines de la Société Royale Saint-Hubert (L.O.S.H) rekisteröi ensimmäiset belgianpaimenkoirat vasta vuonna 1901.

Seuraavien vuosien kuluessa johtavat belgianpaimenkoiraharrastajat paneutuivat määrätietoisesti rotutyyppin yhdenmukaistamiseen ja virheiden korjaamiseen. Vuoteen 1910 mennessä belgianpaimenkoiran tyyppi ja luonne vakiintuivat.

Kysymys belgianpaimenkoiran muunnoksista ja sallituista väreistä on aiheuttanut vuosien saatossa paljon kiistoja. Sitä vastoin rodun rakenteesta, luonteesta ja käyttöominaisuuksista on aina oltu yksimielisiä.

YLEISVAIKUTELMA: Rakenteeltaan tasapainoinen, sopusuhtainen, keskikokoinen, kuiva- ja vahvalihaksinen, neliömäinen ja sitkeä koira, jossa jalous ja voimakkuus yhdistyvät. Se on tottunut oleskelemaan ulkona ja kestävään Belgiassa yleisiä sään vaihteluita. Sopusuhtainen olemus ja ylväs pään asento ilmentävät palveluskoiralle ominaista jaloa voimaa. Belgianpaimenkoira arvostellaan koiran seistessä vapaasti esittäjän koskematta sitä.

TÄRKEITÄ MITTASUhteITA: Belgianpaimenkoira on neliömäinen. Rintakehä ulottuu kyynärpäiden tasolle. Kuonon pituus on sama tai hieman enemmän kuin puolet pään kokonaispituudesta.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Belgianpaimenkoira on valpas ja aktiivinen. Se on erittäin energinen ja aina valmis toimintaan. Sillä on synnynnäinen laumanvartioimiskyky ja vahtikoiran parhaat ominaisuudet. Se puolustaa isäntäänsä täysin epäröimättä, peräänantamattomasti ja kiihkeästi. Sillä on kaikki paimen-, vahti-, suojelu- ja palveluskoiran ominaisuudet. Se on eloisa, tarkkaavainen ja varmaluonteinen, ilman pienintäkään pelkoa tai aggressiivisuutta. Luonteen tulee kuvastua koiran olemuksessa ja kipinäviivien silmien ylpeässä ja tarkkaavaisessa ilmeessä. Arvosteluissa painotetaan "tasaista" ja "pelotonta" luonnetta.

PÄÄ: Korkea-asentoinen, pitkä olematta liioiteltu, suoralinjainen, hyvin meislautunut ja kuiva. Kallo ja kuono ovat kutakuinkin yhtä pitkät. Kuono-osa saattaa kuitenkin olla hieman kalloa pitempi, mikä antaa viimeistellyn kokonaisvaikutelman.

KALLO-OSA: Keskileveä ja suhteessa pään pituuteen. Otsa on pikemminkin tasainen kuin pyöristynyt, otsauurre on vain hieman korostunut. Sivulta katsottuna kallo ja kuononselkä ovat yhdensuuntaiset. Niskakyyhmy on vain hieman kehittynyt, kulma- ja poskikaaret eivät ole ulkonevat.

OTSAPENGER: Kohtuullinen.

KIRSU: Musta.

KUONO-OSA: Keskipitkä, pitkän kiilan muotoinen ja hyvin meislautunut silmien alta, kapenee tasaisesti kirsua kohti. Kuononselkä on suora ja yhdensuuntainen kallon ylälinjan kanssa. Kita avautuu suureksi, jolloin suupielet ovat vetäytyneet hyvin taakse, ja leuat ovat hyvin avonaiset.

HUULET: Ohuet, tiiviit ja voimakkaasti pigmentoituneet.

LEUAT / HAMPAAT / PUREMENTA: Vahvat, valkoiset ja säännölliset hampaat ovat lujasti kiinnittyneet hyvin kehittyneisiin leukaluihin. Leikkaava purenta; lampaiden ja karjan kuljetuksessa parempana pidetty tasapurenta sallitaan. Täydellinen, hammaskaavion mukainen hampaisto; kahden P1-hampaan puuttuminen sallitaan, M3-hampaita ei huomioida.

POSKET: Kuivat ja hyvin litteät, vaikkakin lihaksikkaat.

SILMÄT: Keskikokoiset, eivät ulkonevat eivätkä syvällä sijaitsevat, hieman mantelinmuotoiset,

asennoltaan viistot ja väriltään ruskehtavat, mieluiten tummat. Silmäluomien reunat ovat mustat. Katse on avoin, eloisa, älykäs ja tutkiva.

KORVAT: Pienehköt, ylös kiinnittyneet, selvästi kolmiomaiset, teräväkärkiset ja tyvestä kaarevat. Korvat ovat jäykät, pystyt ja tarkkaavaisella koiralla pystysuorat.

KAULA: Sulavalinjainen, pitkäkö, melko pysty, lihaksikas, tasaisesti lapoja kohti levenevä, ei löysää kaulanahkaa. Niskalinja on hieman kaareva.

RUNKO: Voimakas olematta raskas. Rungon pituus olkanivelestä istuinluun kärkeen on jokseenkin sama kuin säkäkorkeus.

YLÄLINJA: Selän ja lanteen ylälinjat ovat suorat.

SÄKÄ: Korostunut.

SELKÄ: Kiinteä, lyhyt ja lihaksikas.

LANNE: Voimakas, lyhyt, lihaksikas ja riittävän leveä.

LANTIO: Lihaksikas, vain hieman viisto, riittävän leveä, ei kuitenkaan liioiteltu.

RINTAKEHÄ: Syvä, mutta ei leveä. Kylkiluut ovat yläosastaan kaarevat. Edestä katsottuna eturinta ei ole kovin leveä, eikä myöskään ahdas.

ALALINJA JA VATSA: Vatsaviiva alkaa rintakehän alaosasta ja kohoaa loivasti vatsaa kohti tasaisesti kaartuen. Vatsa on kohtalaisen kehittynyt, mutta ei riippuva eikä vinttikoiramainen.

HÄNTÄ: Hyvin kiinnittynyt, keskipitkä ja tyvestään paksu; ulottuu vähintään kintereisiin, mieluiten alemmaksi. Levossa häntä riippuu hännänpää kintereen korkeudella hieman taaksepäin kaartuneena. Koiran liikkuessa hännänpää kaartuu voimakkaammin ja häntä kohoaa ylittämättä kuitenkin vaakatasoa. Häntä ei saa koskaan kiertyä J-koukuksi eikä kaartua sivulle.

RAAJAT

ETURAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Eturaajat ovat vahvaluiset olematta raskaat; lihakset ovat kuivat ja voimakkaat. Eturaajat ovat joka suunnasta katsottuna kohtisuorassa maahan nähden ja edestä katsottuna täysin yhdensuuntaiset.

LAVAT: Lapaluut ovat pitkät ja viistot, hyvin kiinnittyneet ja muodostavat olkavarren kanssa riittävän kulman, ihannekulmaus on 110 - 115°.

OLKAVARRET: Pitkät ja riittävän viistot.

KYYNÄRPÄÄT: Rungonmyötäiset, eivät ulkonevat eivätkä ahdasasentoiset.

KYYNÄRVARRET: Pitkät ja suorat.

RANTEET: Hyvin kiinteät ja kuivat.

VÄLIKÄMMENET: Vahvat ja lyhyet, mahdollisimman kohtisuorassa maahan nähden tai vain hieman eteenpäin viistot.

KÄPÄLÄT: Pyöreät ns. kissankäpälät. Varpaat ovat kaarevat ja tiiviisti yhdessä. Päkiät ovat paksut ja joustavat, kynnet tummat ja vahvat.

TAKARAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Takaraajat ovat voimakkaat olematta raskaat. Sivusta katsottuna ne ovat kohtisuorassa maahan nähden, takaa katsottuna täysin yhdensuuntaiset.

REIDET: Keskipitkät, leveät ja voimakaslihaksiset.

POLVET: Suunnilleen samalla pystysuoralla linjalla kuin lonkkanivel. Polvikulma on normaali.

SÄÄRET: Keskipitkät, leveät ja lihaksikkaat.

KINTEREET: Matalat, leveät ja lihaksikkaat, kohtuullisesti kulmautuneet.

VÄLIJALAT: Kiinteät ja lyhyet. Kannukset eivät ole toivotut.

KÄPÄLÄT: Voivat olla hieman soikeat. Varpaat ovat kaarevat ja tiiviisti yhdessä. Päkiät ovat paksut ja joustavat, kynnet tummat ja vahvat.

LIIKKEET: Eloisat ja vapaat kaikissa käyntilajeissa. Belgianpaimenkoira on hyvä laukkaaja, mutta sen tavanomaiset askellajit ovat käynti tai erityisesti ravi. Raajat liikkuvat rungon keskilinjan suuntaisesti, hyvin nopeassa vauhdissa käpälät lähestyvät keskilinjaa. Ravissa askeleet ovat

keskipitkät, liike on tasaista ja vaivatonta, takaraajojen työntö on hyvä ja selkälinja pysyy kiinteänä, etuaskel ei ole liian korkea. Belgianpaimenkoira on jatkuvasti liikkeessä ja vaikuttaa väsymättömältä, käynti on nopeaa, joustavaa ja eloisaa. Se pystyy täydessä vauhdissa tekemään äkillisen suunnanmuutoksen. Vilkkaan temperamenttinsa sekä vartiointi- ja suojeluhalunsa vuoksi koira pyrkii liikkumaan ympyrää.

NAHKA: Joustava, mutta silti kauttaaltaan rungonmyötäinen. Huulten ja silmäluomien reunat ovat voimakkaasti pigmentoituneet.

KARVAPEITE JA MUUNNOKSET Rodun neljä muunnosta **groenendael**, tervueren, malinois ja laekenois erotetaan toisistaan karvan pituuden, kasvusuunnan, laadun ja värin perusteella. Muunnokset arvostellaan näyttelyissä erikseen ja kullekin voidaan myöntää sertifikaatti ja CACIB. KARVA: Kaikilla muunnoksilla peitinkarvan tulee aina olla tiheää, tiivistä ja hyvälaatuista. Peitinkarva ja villava aluskarva muodostavat yhdessä erinomaisen suojan.

MUUNNOKSET

A. PITKÄKARVAISET MUUNNOKSET: **GROENENDAEL** JA TERVUEREN

Karva on lyhyttä päässä, korvien ulkopinnalla ja raajojen alaosassa lukuun ottamatta eturaajojen takaosaa, jossa kyynärpään ja ranteen välissä on pitkää karvaa eli hapsuja. Muualla karva on pitkää ja sileää. Karva on pitempää ja runsaampaa kaulan ympärillä ja eturinnassa, joissa se muodostaa kauluksen ja röyhelön. Tiheä karva suojaa korva-aukkoa; korvien alaosaa ympäröivät karvat ovat koholla ja reunustavat päätä. Reisien takaosaa reunustaa hyvin pitkä ja runsas karva, joka muodostaa nk. housut. Hännässä on pitkä ja tuuhea karva, joka muodostaa puuhkan.

B. LYHYTKARVAINEN MUUNNOS: MALINOIS

Karva on erittäin lyhyttä päässä, korvien ulkopinnalla ja raajojen alaosassa. Se on lyhyttä muualla rungossa, pitempää hännässä ja kaulan ympärillä, jossa se muodostaa korvien alta kaulan alaosaan ulottuvan kauluksen. Lisäksi reisien takaosassa on pitempää karvaa. Hännän karvoitus on tähkämäistä, mutta ei muodosta puuhkaa.

C. KARKEAKARVAINEN MUUNNOS: LAEKENOIS

Tälle muunnokselle on erityisen tyypillistä karkea ja kuiva karva, joka on lisäksi rahisevaa ja porröistä. Rungon karvapeite on kauttaaltaan noin kuuden senttimetrin mittaista; kuononselässä, otsassa ja raajoissa se on lyhyempää. Karva ei saa olla silmien ympärillä ja kuonossa niin pitkää, että se peittää pään muodon. Kuonon on silti ehdottomasti oltava pitempikarvainen. Häntä ei saa olla puuhkamainen.

VÄRI

Maski: Tervuerenilla ja malinois'illa tulee olla erittäin selvästi erottuva maski, joka peittää yhtenäisenä mustana vyöhykkeenä ylä- ja alahuulet, suupielet ja silmäluomet. Sen tulee ehdottomasti ulottua mustana vähintään seuraavaan kuuteen kohtaan: kumpaankin korvaan, yläluomiin, ylä- ja alahuuleen.

Hiilikko (charbonné): Tervuerenilla ja malinois'illa esiintyy hiilikkoväri, jolloin karvojen kärki on musta ja perusväritys niin ollen tummempi. Tätä mustaa väriä on kauttaaltaan "poltetuissa" karvankärjissä. Se ei saa missään tapauksessa muodostaa suuria laikkuja eikä selviä juovia. Laekenois'illa hiilikkoväritys ei erotu yhtä selvästi.

Kaikilla muunnoksilla sallitaan hieman valkoista eturinnassa ja varpaissa.

Groenendael: Ainoastaan yksivärinen musta.

Tervueren: Ainoastaan punaruskea- ja harmaahiilikko, kummassakin värissä on musta maski. Punaruskeaa hiilikkoväriä pidetään kuitenkin toivotuimpana. Punaruskean värin tulee olla lämmin, se ei saa olla vaalea eikä haalistunut. Koira, joka ei ole väriltään punaruskeahiilikko tai jonka väri ei ole riittävän voimakas, ei voida pitää valioyksilönä.

Malinois: Ainoastaan punaruskeahiilikko, musta maski.

Laekenois: Ainoastaan punaruskea, jossa on hieman hiilikkoväriä pääasiassa kuonossa ja

hännässä.

KOKO

SÄKÄKORKEUS: Keskimääräinen ihannekorkeus on uroksilla 62 cm ja nartuilla 58 cm. Sallittuja ovat 2 cm:n poikkeama alle ja 4 cm:n poikkeama yli ihannekoon.

PAINO: Urokset noin 25 - 30 kg ja nartut noin 20 - 25 kg.

MITAT: Normaallimitat säkäkorkeudeltaan 62 cm:n kokoiselle urokselle:

- rungon pituus (olkanivelestä istuinkyhmyyn) 62 cm
- pään pituus 25 cm
- kuonon pituus 12,5 - 13 cm.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

Yleisvaikutelma: Karkeus, puutteellinen jalous; liiallinen keveys tai liiallinen hentous; säkäkorkeutta pitempi runko, suorakaiteen muoto.

Pää: Raskas, liian voimakas, riittämättömästi meislautunut tai ei tarpeeksi kuiva, erisuuntaiset pään linjat; liian pyöreä otsa; liian korostunut tai liian loiva otsapenger; liian lyhyt tai terävä kuono, kyömy kuononselkä; liian ulkonevat kulma- tai poskikaaret.

Kirsu, huulet ja silmäluomet: Puutteellinen pigmentti.

Hampaat: Epäsäännöllisessä rivissä olevat etuhampaat. Vakava virhe: Yhden etuhampaan, yhden P3- tai P2-hampaan tai kolmen P1-hampaan puuttuminen.

Silmät: Vaaleat tai pyöreät.

Korvat: Suuret, pitkät, tyvestään liian leveät, alas kiinnittyneet; erisuuntiin osoittavat tai toisiaan lähenevät korvankärjet.

Kaula: Hento; lyhyt tai lapojen väliin painunut.

Runko: Liian pitkä; liian leveä (tasapaksu) rintakehä.

Säkä: Heikosti erottuva, matala.

Ylälinja: Pitkä, heikko, notko tai köyry selkä ja/tai lanne.

Lantio: Liian viisto; takakorkeus.

Alalinja: Liikaa tai liian vähän laskeutunut; liian suuri vatsa.

Häntä: Liian alas kiinnittynyt, liian korkea-asentoinen, J-koukuksi kiertynyt tai vinoasentoinen.

Raajat: Liian kevyt tai liian raskas luusto; riittämättömän pystyt sivulta katsottuna (esim. liian viistot välikämmenet tai heikot ranteet), edestä katsottuna (esim. sisä- tai ulkokierteiset käpälät, ulkonevat kyynärpäät jne.) tai takaa katsottuna (esim. ahdasasentoiset tai liian kaukana toisistaan olevat takaraajat, lankisäärisyys, pihtikinttuisuus, ulkokierteiset kintereet jne.), liioitellut tai liian niukat kulmaukset.

Käpälät: Hajavarpaisuus.

Liikkeet: Ahtaat; liian lyhyt askel, liian vähän takatyöntöä, huono voimansiirto selässä, korkeat askeleet.

Karva: Kaikilla neljällä muunnoksella riittämätön aluskarva.

Groenendael ja tervueren: Villava, kihara, laineikas tai liian lyhyt karva.

Malinois: Puolipitkä karva lyhyen karvan alueella, karkeita karvoja lyhyen karvan seassa, sileä tai laineikas karva.

Laekenois: Liian pitkä, silkkinen, laineikas, kikkara tai lyhyt karva; hienolaatuiset karvatöyhdyt karkean karvan joukossa; liian pitkät karvat silmien ympärillä ja pään alaosassa; puuhkamainen häntä.

Väri: Kaikilla neljällä muunnoksella valkoinen rintamus tai valkoista muualla käpälissä kuin varpaissa.

Groenendael: Punertavat vivahteet peitinkarvassa, harmaat housut.

Tervueren: Harmaa väri.

Tervueren ja malinois: Juovikkuus, riittämättömän lämpimät värisävyt; riittämättömästi tai liikaa

hiilikkoväriä, hiilikkovärin muodostamat laikut, riittämätön maski.
Tervueren, malinois ja laekenois: Liian vaalea punaruskean sävy; haalistunut pohjaväri on vakava virhe.
Luonne: Itseluottamuksen puute tai voimakas hermostuneisuus.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET: Vihaisuus ja sairaalloiset piirteet.

Luonne: Aggressiivisuus ja arkuus.

Yleisvaikutelma: Puuttuva rotutyyppi.

Hampaat: Yläpurenta; alapurenta, vaikka etuhammasrivien kontakti säilyisikin (käännetty leikkaava purenta); ristipurenta; yhden kulmahampaan, yhden yläleuan P4-hampaan tai yhden alaleuan M1-hampaan puuttuminen, yhden poskihampaan (M1 tai M2, M3:a ei oteta huomioon) tai P3-hampaan ja minkä tahansa muun hampaan tai yhteensä kolmen (lukuun ottamatta P1-hampaita) tai useamman hampaan puuttuminen.

Kirsu, huulet ja silmäluomet: Voimakas pigmentinpuute.

Korvat: Riippuvat tai keinotekoisesti pystyt.

Häntä: Puuttuva tai lyhyt (synnynnäinen tai typistetty); liian korkea-asentoinen ja renkaaksi kiertynyt tai rullautunut häntä.

Karva: Aluskarvan puuttuminen.

Väri: Kaikki muut kuin muunnoksen kohdalla kuvatut värit; liian suuret valkoiset merkit eturinnassa, varsinkin jos ne nousevat kaulaan asti; välikammenen tai välijalan puolivälin yli ulottuva, sukan muodostava valkoinen väri käpälissä; valkoiset läiskät muualla kuin eturinnassa tai varpaissa; maskin puuttuminen ja muuta karvapeitettä vaaleampi väri kuonossa tervuerenilla ja malinois’lla.

Koko: Annetun säkäkorkeuden ylitys tai alitus.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespusseihin.

ERI MUUNNOSTEN VÄLISET RISTEYTYKSET

Muunnosten väliset risteytykset ovat kiellettyjä. Vain erikoistapauksissa kansallisten järjestöjen myöntämällä luvalla voidaan tästä säännöstä poiketa.

Voimassaolevassa belgianpaimenkoiran rotumääritelmässä mainitaan eri muunnosten välisten risteytyksien olevan kiellettyjä. Vuoden 2013 alusta groenendael–tervueren- ja malinois–tervueren-risteytykset ovat kuitenkin olleet sallittuja ilman poikkeuslupamenettelyä, aloite muunnosten välisten risteytysten sallimiseen tuli FCI:ltä.

Belgianpaimenkoiran rotumääritelmässä ei ole vaatimuksia, jotka altistavat koirat sellaisille hyvinvointiongelmille, joita on mainittu Kennelliiton epäterveiden piirteiden listalla.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit

Taulukko 29. Groenendalien näyttelykäynnit koiran syntymävuoden mukaan 2013-2023.

	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Junioriluokka	864 tulosta	454 tulosta	89 tulosta	10 tulosta	15 tulosta	21 tulosta	1453 tulosta
Nuorten luokka	442 tulosta	161 tulosta	36 tulosta	5 tulosta	5 tulosta	6 tulosta	655 tulosta
Avoin luokka	943 tulosta	450 tulosta	91 tulosta	13 tulosta	7 tulosta	12 tulosta	1516 tulosta
Käyttöluokka	317 tulosta	60 tulosta	9 tulosta	3 tulosta	0 tulosta	3 tulosta	392 tulosta
Valioluokka	573 tulosta	57 tulosta	6 tulosta	0 tulosta	4 tulosta	4 tulosta	644 tulosta

Veteraaniluokka	266 tulosta	35 tulosta	3 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	2 tulosta	308 tulosta
Yhteensä	3405 tulosta	1217 tulosta	234 tulosta	32 tulosta	32 tulosta	48 tulosta	4968 tulosta

Yleisimmät hylättyjen arvosanojen syyt ovat käyttäytyminen eli koira ei anna tuomarin koskea tai rotumääritelmän vastainen purenta/hammaspuutokset.

Rodun koirien jalostustarkastukset

Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys on järjestänyt vuosina 2006–2013 yhteensä viisi ulkomuodon jalostustarkastusta. Vuoden 2013 jälkeen EI ole järjestetty jalostustarkastusta.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Belgianpaimenkoira on monipuolinen harrastuskoira, jolla rotumääritelmän mukaan on kaikki paimen-, vahti-, suojelu- ja palveluskoiran ominaisuudet. Näin ollen myös belgianpaimenkoiran rakenteen tulee kestää käyttöä.

Groenendaelin nykyinen rakenne mahdollistaneen sen käyttötarkoituksen rotumääritelmän mukaisena harrastuskoirana. Kuitenkin tulee kiinnittää huomiota liikkeisiin ja kulmauksiin liittyviin ongelmiin, ahtaisiin rintakehiin ja luisuihin lantioihin sekä riittävän järeään luustoon, jotta tilanne säilyy jatkossakin hyvänä.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat

Keskeisimmät ongelmakohdat:

- uroksilla puutteellinen sukupuolileima
- liian kevyt luusto, hento rakenne
- kapea rintakehä heijastuu liikkeisiin, litteät rintakehät
- luisu lantio
- suorat etu- ja takakulmaukset
- löysät etuliikkeet, lyhyet etuliikkeet, sidotut sivuliikkeet
- kinnerrahtaus
- purennoissa korjattavaa
- kuonon tulisi olla täyteläisempi, erittäin kapeat päät nartuilla
- heikko tai kapea alaleuka

Ongelmien mahdollisia syitä

Belgianpaimenkoirassa tulisi yhdistyä tietynlainen voimakkuus ja eleganttius. Tasapainon löytäminen näiden ominaisuuksien välillä voi olla haastavaa. Jos aloitetaan korostamaan liikaa eleganttiutta tai muita tyypillisiä ominaisuuksia, on vaarana ns. hypertyyppi, joka kuitenkin ei ole oikea rotutyyppi.

Belgianpaimenkoira on rotumääritelmän mukaan neliömäinen rungon mittasuhteiltaan. Liiallinen rungon lyhyden korostaminen voi heijastua selkälinjaan, kulmauksiin ja liikkeisiin. Etukulmauksiltaan suora koira voi vaikuttaa ryhdikkäämmältä kuin etuosaltaan terveemmin rakentunut.

Mikäli jalostuksessa haetaan liioitellun pitkää päätä, voi alaleuka jäädä kapeaksi ja lyhyeksi. Tämä voinee osaltaan aiheuttaa purentaongelmia, esim. epätasaista purentaa.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi

SBPKY:n aikaisempi jalostuksen tavoiteohjelma tuli voimaan 1.1.2015 alkaen ja se on tilastojen osalta päivitetty vuonna 2021. JTO:n tavoitteiden täyttymistä on seurattu vuosittain. Tavoitteiden toteutumisesta on esitetty tilastot joka vuosi Belgianpaimenkoirat-lehden 2-numerossa. Voimassa oleva JTO kattaa vuodet 2022 -2026.

Rodun ensimmäisen tavoiteohjelman voimassaolokausi

SBPKY:n ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma hyväksyttiin 20.11.1994.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Alla on esitetty jalostukseen runsaimmin käytettyjen koirien jälkeläistilastot PEVISA-ohjelmaan sisällytettyjen sairauksien osalta linjoittain eriteltynä.

Taulukko 30. Runsaimmin jalostukseen käytettyjen groenendael urosten jälkeläistilasto, syntymävuosien 2013 – 2023 mukaan.

#	Uros	Synt.	Pentueet	Yhtensä	Toisessa polvessa	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu %	Sairas %
1	QOJOTES AND TAKE A CHANCE ON ME	2016	7	40	54	45%	0%	45%	17%	22%	11%
2	SOME LIKE IT HOT DE BRUINE BUCK	2019	6	35	23	43%	7%	43%	0%	26%	0%
3	FINN NOIR O-ZONE	2016	6	35	2	43%	7%	43%	7%	54%	26%
4	APOLLO DE BRUINE BUCK	2014	9	33	74	64%	0%	64%	14%	48%	12%
5	JET BLACK JENGA	2014	5	27	22	48%	0%	48%	15%	48%	0%
6	WILLOW CREEK JIMMY	2018	4	24	3	42%	30%	42%	0%	12%	33%
7	WILLOW CREEK EGON	2016	4	23	7	57%	0%	57%	15%	22%	20%
8	TAIGA DOO'S INSPIRING BLACK	2013	4	21	6	52%	0%	52%	27%	19%	25%
9	JACKPOT DI TORRE D'ARESE	2014	5	21	10	76%	56%	76%	12%	67%	43%
10	JE M'APPELLE DENIRO	2017	3	18	0	56%	20%	56%	0%	0%	*
11	AURIKKOJÄRVEN USKOMATON ONNENPOTKU	2022	2	17	0	29%	0%	29%	0%	29%	0%
12	AR'TFULFOX'S MY BLACK LIGHTNING	2015	2	15	0	53%	25%	53%	12%	20%	0%
13	HIGH-SPIRITED ESCORTTI	2015	2	14	0	43%	0%	43%	0%	14%	0%
14	BLACK'N EASYS MOUGLI	2014	2	14	0	0%	*	0%	*	0%	*
15	KUUNSIRPIN MASTERPIECE	2023	2	14	0	7%	*	7%	*	0%	*
16	IKIMUISTON VIELÄ VIRTAA	2016	2	13	0	38%	60%	38%	20%	38%	60%
17	BREAKPOINT'S UNIQUE OF NIKE	2013	2	13	3	54%	0%	54%	14%	23%	33%
18	CHONYXIA BACK TO BLACK	2019	2	13	0	15%	0%	15%	0%	8%	*
19	ETERNITY'S QUARRY	2017	3	12	0	33%	0%	33%	0%	33%	0%
20	WORKAHOLIC GARRETH	2014	2	11	3	82%	11%	82%	0%	64%	14%

Sijalla 1. olevan Qojotes And Take a Chance On Me lonkkaindeksi on ollut 102 11/2025 (av 81 %) ja Kynärindeksi on ollut 11/2025 107 (av 88 %). Sillä on ensimmäisen polven jälkeläisiä 40 ja toisen polven jälkeläisiä 54. Lonkkaniveltutkituista ensimmäisen polven jälkeläisistä (18/18) 100 % on A tai B lonkkalausunto. Kynärkuvatuista 15/18 omaavat terveet kynärät. Sen jälkeläisistä 5 on suorittanut luonnetestin, joista 1 testin tulos on hyväksytty.

Toiseksi eniten käytetty Hollannintuontiurossa Some Like It Hot de Bruine Buck on HD A, ED 0 ja silmäterve, lisäksi LTV, VA sekä spondyloosi 0. Uroksella on jälkeläisiä 35 ja toisen polven jälkeläisiä myös jo 23 kpl. Tutkituista 7% on lonkkadysplasiaa, mutta kyynärpäiden osalta tutkitut ovat terveitä.

33 ensimmäisen ja 74 toisen polven jälkeläistä omaavalla, Hollannista tuodulla 2014 syntyneellä uroksella Apollo de Bruine Buck (listalla sijalla 4) on terveet lonkat, kyynärpäät ja selkä. Silmät myös peilattu terveiksi. Uroksen lonkkaindeksi 11/2025 on 110 (av 82 %) ja kyynärindeksi 93 (av 89 %). Tutkituista jälkeläisistä kaikilla on terveet lonkat ja kyynärpäistä terveitä on 86%. Silmät on tutkittu 16 jälkeläiseltä, joista kahdella on PPM iris ja loput 14 ovat terveitä. Apollolla on eniten toisen polven jälkeläisiä.

Sijalla 3 olevan Finn Noir O-Zone ensimmäisen polven jälkeläisiä on 35 ja toisen polven 2. Sen lonkkaindeksi oli 11/2025 117 (av 79%) ja kyynärindeksi 108 (av 87%). Sillä on myös LTV0, VA0 sekä SP0. Sen jälkeläisistä tutkituilla 15/35 oli 93%:lla terveet lonkat ja 93%:lla terveet kyynärpäät. Sen jälkeläisistä silmäpeilauksen on toteuttanut 19 koiraa, joista 26%:lla on todettu silmänsairaus.

Taulukko 31. Runsaimmin jalostukseen käytettyjen groenendael narttujen jälkeläistilasto, syntymävuosien 2013 – 2023 mukaan.

#	Narttu	Synt.	Pennut			Lonkat		Kyynärät		Silmät	
			Pentueet	Yhteensä	Toisessa polvessa	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu %	Sairas %
1	HIGH-SPIRITED HAICU	2016	4	30	0	2	73%	0%	73%	5%	23%
2	DONATRIX GEMMA GENTIANE	2018	4	28	6	0	32%	22%	32%	11%	4%
3	TOFFEE'N CAN YOU SEE ME	2018	4	24	4	0	33%	12%	33%	25%	17%
4	BLACK RUNAWAY'S LOVE ME SUNSHINE	2015	4	23	0	22	43%	10%	43%	10%	22%
5	MUSTAN LEGENDAN IKUINEN RAKKAUS	2019	4	22	5	7	45%	20%	45%	0%	14%
6	FLIKKA BLACK MORION	2017	4	21	8	11	43%	11%	43%	11%	33%
7	VALKOHAMPAAN HUPSISTA KEIKKAA	2016	3	21	0	33	95%	25%	95%	5%	67%
8	ELOISA VIP	2014	3	19	0	12	84%	6%	84%	0%	26%
9	PYRY	2019	3	19	5	8	37%	14%	37%	0%	26%
10	DONATRIX HOPE HONORE	2018	3	19	0	6	53%	0%	53%	10%	32%
11	JE M'APPELLE EASY	2017	3	16	0	0	44%	29%	44%	0%	25%
12	ONYXIE COMME UN REVE NOIR	2020	2	16	0	0	12%	0%	12%	0%	6%
13	IIKKA-LIKKA OCEAN HEART	2015	2	15	0	0	80%	8%	80%	17%	40%
14	BLACK MASTER'S KEEP ON DREAMING	2013	3	15	0	7	93%	21%	93%	29%	87%
15	LOVE LOVE LOVE AV VIKHOLMEN	2013	3	14	0	55	86%	0%	86%	0%	86%
16	SONATA A AV THARGELION	2013	2	14	0	0	93%	8%	93%	0%	50%
17	BLACK RUNAWAY'S LOVE ME LADY BLACK	2015	2	14	0	0	0%	*	0%	*	0%
18	TUULIMUSTAN D'UNIQUE	2016	3	14	0	0	43%	33%	43%	17%	21%
19	TUULIMUSTAN CARAIDA	2015	3	13	0	0	46%	17%	46%	0%	31%
20	IKIMUISTON VILLI KORTTI	2016	2	12	0	0	33%	25%	33%	50%	17%

Sijalla 1. olevalla High-Spirited Haiculla on 30 ensimmäisen ja 22 toisen polven jälkeläistä. Lonkkaniveltutkituista ensimmäisen polven jälkeläisistä (22/30) 100 % on saanut A- tai B-lonkkalausunnon (0 % sairastunut). Kyynärkuvatuista 95 % (21/22) omaa terveet kyynärpäät.

Sijalla 2. olevalla Donatrix Gemma Gentianella on 28 ensimmäisen polven jälkeläistä (0 toisessa

polvessa). Se on Apollo de Bruine Buckin tytär ja sukua Some Like It Hot de Bruine Buckille (Apollon emä on Some Like It Hotin emän emä). Tutkituista 78 % on lonkkaterveitä (A/B) ja 89 % kyynärterveitä.

Sijalla 3. olevalla Toffee'n Can You See Me on 24 ensimmäisen ja 4 toisen polven jälkeläistä. Tutkituista (8/24) 67 % on lonkkaterveitä ja 75 % kyynärterveitä.

Eniten ensimmäisen polven jälkeläisiä (30 kpl) on sijalla 1 olevalla High-Spirited Haiculla. Eniten toisen polven jälkeläisiä (55 kpl) on sijalla 15 olevalla Norjasta tuodulla nartulla Love Love Love Av Vikholmen . Sen ensimmäisen polven jälkeläistutkimusaste on 86 % (12/14), ja kaikki tutkitut (100 %) ovat olleet sekä lonkka- että kyynärterveitä. Silmätutkituista 12 jälkeläisestä 92 % on todettu terveiksi.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Aiemmassa jalostuksen tavoiteohjelmassa on määritelty tavoitteet populaation teholliselle koolle, luonteelle sekä PEVISA-ohjelmaan liitetyille sairauksille. Groenendaemuunnoksen kohdalla tehollinen populaation koko on pysynyt lähes samana kahdenkymmenen vuoden ajan ja tavoitteesta jäätiin edelleen reilusti. Luonteen osalta jäätiin jonkin verran tavoitteista.

Terveiden saralla tutkittujen osuus oli liki tavoiteltu. Lonkkaniveldysplasian määrä on pysynyt samalla tasolla kuin edellisellä jaksolla (12%). Kyynärniveldysplasian määrä on hieman noussut 9%>11%. Silmäsauroksien määrä oli huomattavasti noussut 9% -> 15%.

Selkien kuvaaminen on yleistynyt, mutta tavoitteesta jäätiin melko kauas.

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Tavoitteena on kasvattaa groenendaelin tehollista populaatiokokoa siten, että se olisi yli 70 % ihannepopulaatiokoosta.	Jalostukseen tulisi pyrkiä saamaan uusia sukulinjoja, uusinta yhdistelmiä ei pitäisi tehdä, ja jalostuskäytön olisi hyvä jakaantua sekä narttujen että urosten kohdalla mahdollisimman monelle eri yksilölle. Laadukkaasta pentueesta olisi hyvä käyttää jalostukseen mieluummin mahdollisimman monta eri koiraa kuin menestyneintä ”tähteä”.	Tavoitetta ei ole saavutettu. Tehollinen koko on laskusuuntainen. Vuonna 2023 groenendael muunnoksen sukupolven tehollinen populaatiokoko oli 96 (51 % ihannepopulaatiosta).
Tavoitteena luonteen ja käyttöominaisuuksien osalta on, että vähintään 30 % rekisteröidyistä groenendaeleista JOKO suorittaa luonnetestin niin, että toimintakyky, taistelutahto, terävyys, hermorakenne, luoksepäästävyys ja ampuminen ovat positiiviset sekä testin loppupisteet ovat vähintään +75, TAI saavuttaa palveluskoirakokeiden 1-luokan koulutustunnuksen.	Jalostukseen käytettävän koiran luonneominaisuudet tulisi todentaa jollakin käytössä olevalla testimenetelmällä (Kennelliiton virallinenkäyttötymisen jalostustarkastus, MH-kuvaus, palvelus-, pelastuskoirakoe tai paimennuskoe)	Vuonna 2013-2023 syntyneistä groenendaeleista on luonnetestattu 21% (loppupist. väh 75 p) ja ALO-luokan koulutustunnuksen on saavuttanut 3%.
Tavoitteena on, että vähintään 70 % Suomeen syntyneistä	Lonkkakuvaus on sisällytetty PEVISAohjelmaan, raja-arvo B.	Lonkkaniveldysplasian esiintyvyys v. 2013-2023 syntyneillä

groenendaeleista tutkitaan virallisesti lonkkien osalta.		groenendaeleilla 12% (<1 % E-lonkkaisia). Tutkittujen osuus 62%.
Tavoitteena on, että vähintään 70 % Suomeen syntyneistä groenendaeleista tutkitaan virallisesti kyynärien osalta.	Kyynärkuvaus on sisällytetty PEVISA ohjelmaan, ei raja-arvoa.	Kyynärniveldysplasian esiintyvyys v. 2013–2023 syntyneillä groenendaeleilla 11%, tutkittujen osuus 62%.
Tavoitteena on, että vähintään 70 % Suomeen rekisteröidyistä groenendaeleista tutkitaan virallisesti silmien osalta.	Silmätarkastus on sisällytetty PEVISA ohjelmaan, perinnöllistä harmaakaihia, PRA:ta, RD:aa ja pannus keratitista /plasmooma koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Silmätarkastuslausunto on voimassa 24 kk.	Silmäsairaiden esiintyvyys v. 2013–2023 syntyneillä groenendaeleilla oli 15%. Tutkittujen osuus syntyneistä 41 %.
Tavoitteena on, että vähintään 50 % Suomeen syntyneistä groenendaeleista tutkitaan virallisesti selkärangan osalta.	Kannustetaan omistajia koirien selkäkuvauksiin.	Spondyloosin osalta tutkittujen osuus v. 2013-2023 syntyneistä groenendaeleista oli 37%, muutoksia 8%:lla.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

PEVISA-ohjelmassa määriteltyt sairaudet tutkitaan melko laajasti myös muiden kuin jalostukseen käytettävien koirien kohdalla. Tutkittujen osuus ei tosin jakaudu tasaisesti eri jalostuskoirien jälkeläisten kesken.

Luonteen osalta jalostuksen tavoiteohjelmassa määriteltyt tavoitteet ovat noudattaneet yhdistyksen jalostusvaatimuksia. Kuitenkaan suuri osa jalostukseen käytettävistä groenendaeleista ei täytä jalostusvaatimukseen kirjattuja luonnesuosituksia.

Jalostussuosituksen ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

Lonkkaniveldysplasia on pysynyt samana viimeisen tarkastelujakson aikana ollen 12%. Röntgenkuvaus on osoittautunut osin epäluotettavaksi menetelmäksi arvioida kyynärniveldysplasiaa belgianpaimenkoiralla. Kyynärnivellausuntoa kannattaa käyttää lähinnä vaikea-asteisimpien tapausten (aste 2 tai 3) karsimiseksi jalostuksesta. Vuonna 2016 jalostussuosituksiin lisättiin suositus koirien selkien kuvaamisesta ja niitä on alettu kuvaamaan, kuvausprosentti on noussut 25%-> 37%iin. Määrä on kuitenkin vielä vähäinen, joten jatketaan tilanteen seuraamista.

Viimeisen tarkastelujakson aikana on yli silmälöydösten määrä noussut 11%-> 15%:iin. Kaihi oli löydöksistä runsaslukuisin. Seurataan tilannetta.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Niin näyttölinjaisten kuin käyttölinjaisten groenendaelien geenipohja on kapea, koska jalostukseen on käytetty pitkälti samoja sukuja. Jalostukseen tulisi pyrkiä saamaan uusia sukulinjoja, uusintayhdistelmiä ei pitäisi tehdä, ja jalostuskäytön olisi hyvä jakaantua sekä narttujen että urosten kohdalla mahdollisimman monelle eri yksilölle. Laadukkaasta pentueesta olisi hyvä käyttää jalostukseen mieluummin mahdollisimman monta eri koiraa kuin menestyneintä ”tähteä”.

Tavoitteena on kasvattaa groenendaelien tehollista populaatiokokoa siten, että se olisi yli 70 % ihannepopulaatiokoosta.

Käyttäytyminen ja luonne

Yhdistyksen terveyskyselyssä omistajien yleisimmin raportoituja käyttäytymis- ja luonneongelmia groenendaelila ovat ääni- ja alusta-arkuus ja näiden osuutta tulee pyrkiä jalostusvalinnoilla vähentämään. Jalostukseen ei saa käyttää koiraa, joka on selvästi alusta- tai ääniarka. SKL:n luonnetestitulosten perusteella groenendaelit jäävät tavoitearvosanoista useimmin toimintakyvyssä ja hermorakenteessa. Koska kyseisistä ominaisuuksista kumpikin on palveluskoirarodulle erittäin tärkeitä, tulee niitä jalostusvalinnoissa painottaa.

Jalostuksen tavoitteena tulisi olla koira, joka sopii sekä perhekoiraksi että aktiiviseksi harrastus- ja palveluskoiraksi. Jalostukseen käytettävän koiran luonneominaisuudet tulisi todentaa jollakin käytössä olevalla testamentelmällä (Kennelliiton luonnetesti, MH-kuvaus tai palvelus- tai pelastuskoirakoe).

Tavoitteena luonteen ja käyttöominaisuuksien osalta on, että vähintään 30 % rekisteröidyistä belgianpaimenkoira groenendaeleista JOKO suorittaa luonnetestin niin, että toimintakyky, taistelutahto, terävyys, hermorakenne, luoksepäästävyys ja ampuminen ovat positiiviset sekä testin loppupisteet ovat vähintään +75, TAI saavuttaa palveluskoirakokeiden 1-luokan koulutustunnuksen.

Käyttöominaisuudet

Groenendael-muunnos ei ole kyennyt riittävästi vahvistamaan asemaansa palvelus- ja pelastuskoiraharrastajien keskuudessa. Jotta käyttöominaisuuksia voidaan jalostaa, pitäisi niitä testata käyttämällä koiria tehtävissä, joissa ominaisuuksia vaaditaan, ja myös jalostusvalinnat tulisi tehdä käyttöominaisuuksiin nojaten.

Tavoitteena luonteen ja käyttöominaisuuksien osalta on, että vähintään 30 % rekisteröidyistä belgianpaimenkoira groenendaeleista JOKO suorittaa luonnetestin niin, että taistelutahto, toimintakyky, terävyys, hermorakenne, luoksepäästävyys ja ampuminen ovat positiiviset sekä testin loppupisteet ovat vähintään +75, TAI saavuttaa palveluskoirakokeiden 1-luokan koulutustunnuksen.

Terveys ja lisääntyminen

Terveysongelmien vastustamisessa tulisi panostaa koirien tutkimiseen sekä avoimeen tiedon jakamiseen, jotta kukin kasvattaja pystyy tekemään jalostusvalinnat tietoon perustuen. Lähtökohtana sairauksien vastustamisessa on yleisen jalostusstrategian mukaisesti koiran hyvinvointi; huomiota on kiinnitettävä erityisesti sairauksiin, jotka tuottavat koiralle kipua ja vaikuttavat sen elämänlaatua heikentävästi.

Sairauksien vastustamisessa pitäisi hyödyntää käytössä olevia luotettavia tutkimusmenetelmiä niiltä osin kuin sellaisia on. Esimerkiksi koko selän virallinen röntgenkuvaus on yksinkertainen tapa saada lisätietoa selän ongelmista ja mahdollistaa näin selkäongelmien vastustaminen jalostuksessa. Yksilöä, jolla on alentunut sukupuolivietti, ei tulisi käyttää jalostukseen. Keinosiemennystä tulisi käyttää vain yksilöille, joiden tiedetään pystyvän lisääntyvän normaalisti.

Tavoitteena on, että vähintään 70 % Suomeen rekisteröidyistä groenendaeleista tutkitaan virallisesti lonkkien, kyynärien ja silmien osalta ja vähintään 50 % selkärangan osalta.

Ulkomuoto

Ulkomuodon osalta jalostuksen tavoitteena on toiminnallisen rakenteen painottaminen. Groenendaelin nykyinen rakenne mahdollistaa sen käyttötarkoituksen rotumääritelmän mukaisena harrastuskoirana. Kuitenkin tulee kiinnittää huomiota liikkeisiin ja kulmauksiin liittyviin ongelmiin, ahtaisiin rintakehiin ja

luisuihin lantioihin sekä riittävän järeeen luustoon, jotta tilanne säilyy jatkossakin hyvänä. Ulkomuotoa jalostettaessa tulisi pitää mielessä se, että vaihtelu fenotyypissä tarkoittaa vaihtelua myös genotyypissä, mikä on positiivinen asia.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Pentueen rekisteröinnin ehto on, että sen molemmat vanhemmat ovat virallisesti lonkkakuvattuja. Lonkkaniveldysplasian osalta noudatetaan raja-arvoa B. Lausunnon tulee olla voimassa astutushetkellä. Minimi-ikä viralliselle lonkkakuvaustulokselle on 12 kk. Ulkomaalaiselta urokselta rekisteröidään yksi pentue ilman virallista lonkkakuvaustulosta. Seuraavan pentueen rekisteröimiseksi lonkkakuvaustulos vaaditaan.

Pentueen rekisteröinnin ehto on, että sen molemmat vanhemmat ovat virallisesti kyynärkuvattuja. Lausunnon tulee olla voimassa astutushetkellä. Minimi-ikä viralliselle kyynärkuvaustulokselle on 12 kk. Pentueen rekisteröinnin ehto on, että sen molemmat vanhemmat on virallisesti silmätarkastettu. Silmätarkastuslausunto ei astutushetkellä saa olla 12 kk vanhempi. Perinnöllistä harmaakaihia, PRA:ta, geograafista RD:tä, totaali RD:tä, plasmoomaa tai pannus keratitista sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Jos koiralla on todettu multifokaalinen RD tai muu katarakta, se on paritettava kyseisen sairauden suhteen terveen koiran kanssa.

Virallisten terveystutkimusten osalta tulee huomioida, että mikäli pentueen vanhemmilla on asteikon huonoin tulos Kennelliiton virallisissa lonkka-, kyynär- ja spondyloositutkimuksissa, pennut rekisteröidään ”ei jalostukseen”-rajoituksella. Lisäksi Kennelliiton jalostusstrategiassa todetaan, ettei millään rodulla tule käyttää jalostukseen koiraa, jolla on huono hermorakenne tai joka on arka tai aggressiivinen.

Yhdistyksen suositukset pentueen vanhemmille

1) Nartun tulee olla 2–8-vuotias ja uroksen vähintään 2-vuotias astutushetkellä.

Terveys (PEVISA-vaatimusten lisäksi):

2) Selkä. Jalostukseen käytettävien koirien tulee v. 2016 alusta lähtien olla virallisesti selkäkuvattuja (LTV ja VA).

3) Epilepsia, allergiat, autoimmuunisairaudet, toistuvat suolistotulehdukset ja koukkuhäntä: vain terveitä koiria käytetään jalostukseen. Epilepsiaa tuottanutta yhdistelmää ei saa toistaa.

4) Olkanivelet. Yhdistyksen suositus on, että pentueen vanhemmat ovat olkanivelkuvattuja.

Luonne:

Jokin seuraavista:

1) Suomen Kennelliiton luonnetesti, jossa hermorakenne, luoksepäästävyys, toimintakyky, taistelutahto, terävyys ja laukauspelottomuus on positiivinen, sekä loppupistemäärä on vähintään +75 pistettä

2) hyväksytty MH koe, jossa laukauspelottomuus on positiivinen

3) palveluskoirakokeen alokasluokassa saavutettu koulutustunnus

4) hyväksytty vartiokoirakoe

5) PAIM1 (paimennus)

Ulkomuoto:

Jompikumpi seuraavista:

1) vähintään yksi ”hyvä” näyttelystä aikaisintaan 15 kk ikäisenä.

2) SBPKY:n (ulkomuodon) jalostustarkastus, jossa koira on saavuttanut tuloksen ”hyväksytty” tai

”hyväksytty varauksin”

Yhdistyksen muut jalostussuositukset

Kyynärät:

Jalostukseen käytettävän koiran ja/tai yhdistelmän kyynärniveltä arvosanojen summa on korkeintaan kaksi (2), kuitenkin niin, ettei yksikään yksittäinen nivel ole arvosanaltaan huonompi kuin yksi (1).

Silmät:

Koiria, joilla on kuivasilmäisyyttä, ei tulisi käyttää jalostukseen. Muiden silmäsaurojen osalta yhdistyksen suositus on, että yhdistelmässä molemmilla vanhemmilla ei saa olla samankaltaista sairautta. PHTVL/PHPV- ja PPM-sairaudesta osalta suositellaan, ettei vaikea-asteisia yksilöitä käytettäisi jalostukseen.

Ataxian suhteen kahta kantajaa ei saa yhdistää keskenään eikä kantajaa saa yhdistää testaamattomaan.

Epilepsia:

Koska epileptikon sisarus ei kokemusten mukaan periytä sairautta keskimääräistä todennäköisemmin, ei sairaan koiran sisarusten jalostuskäyttöä ole tarpeen yksiselitteisesti rajoittaa. Yhdistyksen suositus kuitenkin on, että epilepsiaa sairastavan koiran sisarusten jalostuskäytön kohdalla odotettaisiin niin pitkään kuin mahdollista, koska sairaus voi puhjeta melko myöhäänkin. Tällöin tulee parituskumppanin valinnassa olla erityisen huolellinen.

Kivesvika: Yhdistyksen suositus on, ettei yhdistelmää, johon syntyy kivesvikaisia uroksia, toisteta.

Suolisto-ongelmat:

Toistuvista suolisto-ongelmista kärsivää koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Sisarusten mahdollisen jalostuskäytön suhteen tulee olla parituskumppanin valinnassa erityisen huolellinen ja pyrkiä välttämään sellaisen yksilön käyttöä, jonka lähisuvussa esiintyy suolisto-ongelmia.

Autoimmuunisairaudet ja allergiat:

Autoimmuunisairautta sairastavaa tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Sisarusten mahdollisen jalostuskäytön suhteen tulee olla parituskumppanin valinnassa erityisen huolellinen ja pyrkiä välttämään sellaisen yksilön käyttöä, jonka lähisuvussa esiintyy samoja ongelmia.

Hampaisto ja purenta:

Jalostukseen käytettävällä koiralla ei saa olla koiran hyvinvointia haittaavaa purentavirhettä. Mikäli jalostukseen käytetään koiraa, jolla on hammaspuutos tai lievä purentavirhe, tulisi parituskumppanilla olla rotumääritelmän mukainen hampaisto ja purenta. Myös lähisukulaisten mahdolliset purentaongelmat tulee huomioida parituskumppanin valinnassa.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2–3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä.

Yhdistyksen suositus enimmäisjälkeläismääräksi on 4 % neljän vuoden rekisteröinneistä. Groenendaeleita rekisteröitiin v. 2020 –2023 yhteensä 493 kappaletta, minkä perusteella laskettu suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismääräksi on 20.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Vaatimukset jalostuskoirille on asetettu PEVISA-ohjelmassa. PEVISA-ohjelmaan sisällytetyistä

sairauksista sekä JTO:n suosituksista esitetään vuosittain tilastot Belgianpaimenkoirat-lehdessä.

Yhdistys kartoittaa rodun terveystilannetta jatkuvalla terveystarkastuksella, jonka sähköinen lomake on SBPKY:n kotisivuilla. Terveystiedot julkaistaan yhdistyksen kotisivuilla.

Jalostustoimikunta järjestää vuosittain jalostusaiheisia luentoja sisältävän Belgipäivän, joka on suunnattu niin kasvattajille kuin koiranomistajille. SBPKY vastaa myös rodun ulkomuototuomareiden kouluttamisesta.

Belgianpaimenkoirat-lehdessä julkaistaan jalostusaiheisia artikkeleita, ja yhdistyksen jalostussuosituksista tiedotetaan JTO:ssa, yhdistyksen kotisivuilla sekä Belgianpaimenkoirat-lehdessä.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

Uhat

- sukusiitosasteen kasvu;
- samojen urosten runsas jalostuskäyttö;
- tuki- ja liikuntaelinten sairauksien lisääntyminen;
- näyttelylinjaisissa rotutyypillisen luonteen ja käyttöominaisuuksien häviäminen;
- nuorena ilmenevän vatsa- ja suolistosyövän yleistyminen;
- rakenteen toiminnallisuuden heikkeneminen;
- alentunut sukupuolivietti;
- sukupuolileiman puutteellisuus näyttelylinjaisilla uroksilla ja käyttölinjaisilla nartuilla

Mahdollisuudet

- intervariaatiot tervueren-muunnokseen geenipohjan laajentamiseksi;
- monipuolinen harrastuskoira useissa eri lajeissa;
- käyttöominaisuuksien paraneminen voi lisätä kiinnostusta myös virkakoirina;
- virallisen selkävauksen hyödyntäminen selkäongelmien kartoittamisessa

Varautuminen ongelmiin

Rotujärjestön tarkoituksena on estää mahdollisten uhkakuvien toteutuminen. Merkittävänä osana ennaltaehkäisevää toimintaa on tiedottaa säännöllisin väliajoin rodun todellisesta tilanteesta sekä kouluttaa ja valistaa kasvattajia sekä jäsenistöä.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Tehtävä tai projekti
Vuosittain	Belgipäivät tai rotuun liittyvä luento
Jatkuva	Terveystarkastus
Vuosittain	PEVISA-tilastot, JTO-tavoitteiden seuranta, julkaisu Belgianpaimenkoirat lehdessä
	Geenitutkimukset (epilepsia, kaihi, kivesvika) jatkuvat. Mahalaukun sairauksien tutkimus jatkuu (Fin- Sagis ryhmässä)
2026 -	Uuden ihanneprofiilin tulosten seuranta
2026 -	Terveystarkastuksen tilastojen päivittäminen yhdistyksen nettisivuille
2030-2031	JTO-päivityksen valmistelu ja ennakkotarkastus

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen

PEVISA-tutkimustilastot julkaistaan sekä JTO:n tavoitteiden täyttymistä seurataan vuosittain

Belgianpaimenkoirat-lehdessä.

7. LÄHTEET

Jalostuksen tavoiteohjelma 2005

Jalostuksen tavoiteohjelma 2010

Jalostuksen tavoiteohjelma 2015

Jalostuksen tavoiteohjelma 2018

Lappalainen Anu 2013, Kyynärnivelen kasvuhäiriöt

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/kyynarnivelen-kasvuhairiot>

Lappalainen Anu 2013, Lonkkanivelen kasvuhäiriö

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/lonkkanivelen-kasvuhairio>

Lappalainen Anu- Vanhapelto Päivi, Yleisimmät perinnölliset silmäsairaudet

<https://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/yleisimmat-silmasairaudet>

Mäki Katariina 2013, Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja>

Mäki Katariina 2013, Tehollinen populaatiokoko

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/tehollinen-populaatiokoko>

Pollet Robert, Belgianpaimenkoiran rotumääritelmä ja sen tulkinta

<http://www.finbelge.fi/jalostus/pollettulkinta.htm>

Surget, Yves: Le Chien de Berger Belge, 2002

Tietokannat:

KoiraNet Suomen

Belgianpaimenkoirayhdistyksen kotisivut

Käyttöbelgi.info-sivusto

Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys terveystarkastuskaavake

8. LIITTEET

Luonnetestin ihanneprofiili 1.1.2024.pdf